

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי י"ב ניסן תשפ"ב | דף היומי בבלי: יבמות לו
דף היומי בהלכה: מאמצע סעיף י"ד "ונוהגין" עד תחילת סימן י"ב.
מוסר: חפץ חיים - כלל ו' אות ז' עד אות ט' .
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער הבטחון פתיחה 'ואם יבטח ברוב עושרו' עד 'ומתועלת הבטחון בה' בענין התורה'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

"גיליתי את הסוד של הבחור!", לחש לי רבי שמשון בהתרגשות | כשמרן הגר"ח זצ"ל מצא נחש בתוך סיר
חלב בביתו | מה תאכלו בבוקר של ערב פסח? | וכמה אנשים צריך בשביל כבש ממוצע? | 2379

על דא ועל הא

"העזרה הכי גדולה תהיה, שתצא קצת מהבית
ותיתן לנו להתקדם עם הניקיון"... אומרת האמא
לבן יקיר. חולפת שעה וזנה הבחורצ'יק בדלת.
"יש גבול כמה אני יכול לעזור"... הוא אומר

לבקש עזרה מהילדים בבית - איך? כמה? מתי? | הרב פנחס ברייער שליט"א

פסח בפתח וכולם במתח. לחץ, עבודה, ניקיונות וקניות, עבודת
פרך זכר לשעבוד מצרים, מנקים את כל הבית, כולל וילונות,
רהיטים, תריסים, מחסנים, מקומות שחמץ בוודאי לא הוכנס, כל
החשש הוא אולי ושמא יש שם קצת אבק; עבודה מעל הראש,
עקרות הבית על סף קריסה ומשוועות לעוד ידיים עוזרות...

יש הרבה שמרימים ידיים בייאוש ואומרים: אני כבר לא מנסה
לבקש עזרה, חבל על הניסיון לבקש עזרה, הם מסתמכים על
הכלל החז"לי המפורסם: "כשם שמצווה לומר דבר הנשמע כך
מצווה שלא לומר"...

אב אחד תיאר פעם בצבעוניות את שקורה אצלו בבית מהרגע
בו הוא מבקש עזרה מינימלית, כקניית נרות בערב שבת: "ראשית
מתחיל דיון אם בכלל צריך לקנות עכשיו נרות... הילד מסביר
שחבל לקנות בזמן שיש בבית נרונים מפח ואולי כעת ההזדמנות
סוף סוף להשתמש בהם להדלקת נרות השבת. כשאני עומד על
דעתי שאני רוצה נרות רגילים, הילד מציע להלוות מהשכנים: 'הם
ישמחו להלוות לנו נרות לכבוד שבת'.

שמעתי ווארט מתוק בשם הרבי ה'אמונת אברהם' מפיטסבורג
זצ"ל, על הפסוק 'ועבדת את העבודה הזאת בחודש הזה': "זאת'
היא לשון נקבה, 'זה' - לשון זכר. חודש ניסן מכונה בתורה בשם
'זה', החודש ה'זה' לכם ראש חודשים. מרמזת לנו התורה: 'ועבדת
את העבודה הזאת' - עבודה שהיא בדרך כלל נחלת הנשים -
בחודש הזה, בחודש ניסן...

יש שאמרו, שהעניין הוא זָכָר לשעבוד, שהגברים עסקו
בעבודת הנשים ונשים בעבודת גברים... בכל אופן, יש הרבה
עבודה. נקדיש מאמר לעניין עזרה בבית, בתקווה שיהיה
לתועלת.

מסופר על בחורצ'יק שהגיע הביתה לבין הזמנים מלא בכוונות
טובות לעזור ולסייע בהכנות לפסח. אמו, מתוך היכרות אישית
עם סגנון העזרה המצופה, אמרה לו: "העזרה הכי גדולה תהיה
שתעזוב את הבית ותיתן לנו להתקדם עם הניקיון"... חלפה שעה
והנה הבחורצ'יק בדלת. לשאלת אמו: מה, כבר חזרת??? ענה:
"יש גבול כמה אני יכול לעזור"...

2. שותפות במערכת הביתית:

שטיפת כלים / קניות / שמירה על הילדים / הכנת שולחן שבת / וכו'. בית הוא מערכת בה כל אחד תורם את חלקו בשביל כולם! כל אחד מדיירי הבית מקבל את צרכיו בתמורה לתרומתו לבית. אין שום היגיון שחלק מבני הבית יבשלו, ינקו ויסדרו והאחרים לא יתרמו כלום. אין שום היגיון בדבר.

בבית חשוב שיהיו תפקידים מוגדרים שאינם ניתנים לוויכוח. על כל ילד לדעת שהיותו והוא נהנה בבית הוא חייב לתרום גם בדברים שהוא באופן אישי לא נהנה מהם. לדוגמה, אין ממש בטענה: למה אני צריך לשטוף כלים אם אני לא אכלתי?!

צריך להיות ברור, כפי שאחד שוטף את הבית לכולם ואחד מקפל כביסה לכולם והאם מבשלת לכולם והאבא מפרנס את כולם, כך כל אחד בתפקידו דואג לכולם. אוי ואבוי לבית בו כל אחד דואג ומשרת רק את עצמו.

הילדים יקלטו שכך עובדת מערכת ועל כל אחד לתרום בתחומו על מנת לקבל במקומות אחרים, וככל שהדברים יהיו ברורים ומוגדרים, יהיו פחות ויכוחים. ילד שיש לו אפשרות לערער על ביצוע תפקידו, יקשה עליו לבצע אותם גם במקרים בהם לא נוותר לו, בעוד ילד היודע שתפקיד זה הינו חלק מסדר היום ללא שום אפשרות להתחמקויות, קל לו לבצע את תפקידו. שמעתי פעם מיהודי חכם המחשה מדהימה לתופעה זו. הוא אמר כך: לכל יהודי יש סבלנות לפסוקי דזמרה מדי יום ביומו, על אף שזה אורך בין עשר דקות לרבע שעה, בעוד שבנוגע לתפילת תחנון יש תמיד ציפייה שאולי יופיע פתאום חתן, או מוהל, שיפטור את המתפללים מחובת תחנון, למרות שכל תפילת תחנון אורכת דקות ספורות. ההסבר הוא, שלדברים שאנו מחויבים יש חשק וסבלנות, אך דברים שאנו יודעים שיתכן שנהיה פטורים מהם, מלכתחילה יש קושי.

כשנותנים לילד תפקיד קבוע, חשוב לפרט בדיוק מה התפקיד דורש. ילד אינו מבין מעצמו, הוא חייב לדעת בדיוק מה הכוונה 'לסדר את החדר'. חשוב לפרט שזה כולל סידור המיטות, קיפול כלי המיטה, אורור החדר, טאטוא וכו'. לפעמים אנו סומכים על התובנה של הילד ולבסוף מתאכזבים. כמו כן בשלבים הראשונים חשוב לעקוב האם התפקיד בוצע כראוי, בצורה מושלמת. כך בתקופה קצרה הדברים מופנמים ומבוצעים כראוי.

ברור שחובה להתחשב בגיל וביכולות. ילד בן שבע הנדרש לבצע קנייה שבועית בסופר, יאכזב כל שבוע מחדש. חובה להתאים תפקיד לגיל וליכולת. ישנם ילדים שיכולותיהם הפיזיות, או המוטוריות מוגבלות ואינם מסוגלים לבצע את מה שאחיהם או אחיותיהם ביצעו בגילם.

למען הסדר הטוב, חשוב שלכל אחד מבני הבית יהיה תפקיד בבית, הגדול לפי גודלו והקטן לפי קוטנו. בית בו רק הטובים או החלשים עוזרים, יוצר מרמור ותחושת ניצול. כל אחד שנהנה בבית, חייב גם לתרום, לא מגיע פרס לחמקנים ועצלנים. יהיו כאלו שיעשו הכל על מנת שנרד מהם ונוותר על עזרתם,

"כשאני עומד על דעתי שאין מושג ללוות משכנים כשאפשר לרדת למכולת ולקנות, אני מוצא את עצמי בוויכוח עקרוני האם הקניות הן בתחום העזרה שלו, או דווקא של אחיו. כשאני מודיע לו שלא משנה מה ההסכם ביניהם וכרגע הוא זה שייצא לקניות, אני עומד במכבש של לחצים בניסיון לדחות את רוע הגזירה. הילד מסביר שזה ממש בל תשחית ללכת למכולת רק בשביל נרות, אולי יצטברו עוד דברים לרשימת הקניות, כך שכדאי ומומלץ להמתין עוד שעה או שתיים..."

ואיך ענה פעם אבא חכם לחבר שהתעניין בכמה זמן הוא מקים את הסוכה? "תלוי, הוא ענה. "אם אני עובד לבד, זה לוקח לי שעה, אם הילדים עוזרים לי זה לוקח שתיים!"... תיאור מוכר בהרבה בתי ישראל. הרבה הורים מתחבטים ומתלבטים בנושא העזרה, האם לבקש עזרה? מאיזה גיל ועד איזה גיל מותר לדרוש עזרה? האם צריך לצ'פר על עזרה, או אולי זהו משהו מחייב? ננסה בסייעתא דשמיא לעשות קצת סדר בדברים.

מה נכנס בגדר עזרה?

בשלב ראשון חייבים להגדיר מה נכנס בגדר תפקיד ומה חובה מינימלית של כל אחד מדיירי הבית. לפעמים נוצר עיוות בהגדרת עזרה, ואז כל דבר קטן נחשב כמעשה חסד נאצל שאולי מצריך אפילו פרס מיוחד.

ישנם בתים בהם ילד שזורק את בגדיו המלוכלכים לסל הכביסה מרגיש שהוא ראוי לפרס נובל על תרומתו לאנושות. מי מדבר על ילד שסידר את חדרו, הוא בוודאי ראוי לתשבחות על שהואיל בטובו לא להשאיר תפקיד זה לאמו העייפה.

חייבים להגדיר בבירור מה הגדרת כל תפקיד, וככל שנהייה משוכנעים וברורים מהי עזרה ומהו תפקיד אנושי, נוכל לעמוד על המשמר ללא נקיפות מצפון מיותרות. נחלק את הדברים לקטגוריות עיקריות:

1. אחריות אישית:

סידור המיטה / החזרת ספר קריאה לארון / הורדה מעל השולחן בסיום ארוחה / וכו'. דברים אלו לא נכנסים בשום אופן בגדר עזרה, זה מחויבות אנושית. הורים המתקשים בחלק זה חייבים להתמקד בנושא הגבולות, אחרת הם מגדלים ילדים פרוזיטים ונצלנים!

ילד חייב להבין שבכל מה שקשור לצרכיו האישיים והוא בגדר יכולתו, עליו להיות אחראי באופן אישי. אנחנו לא נדרוש מילד לעשות את מה שהוא לא מסוגל, לא נבקש ממנו שיבשל את ארוחותיו, או שיכבס את בגדיו, אבל את חובותיו ההגייניים והאנושיים שהוא כן מסוגל לעשות, עליו לבצע על הצד היותר טוב. גם לא מגיעה לו על כך שום הכרת הטוב.

וכך בכל גיל עם המחויבויות שלו, כשהקו הוא - זו חובתך! ואין שום צורך במחמאה, עידוד או מבצעים.

אבל עם עקביות ונחישות כל אחד ישתלב בסוף בעשייה. הכלל המנחה צריך להיות שאף אחד לא יעשה את תפקידך במקומך. החדר יישאר כך עד שתחזור מהלימודים ורק אתה תהיה זה שיסדר זאת. או לדוגמה, הקנייה השבועית תמתין בסבלנות עד שתואיל בטובך לבצע. גם בחור החוזר מהישיבה, חשוב שירגיש שגם לו יש תפקיד בבית, אחרת הוא ישכח מהמושג של עזרה

ונתינה, נקודה חשובה מאד!

בית בו שוררים בוקה ומבולקה בכל הנוגע לעזרה, כדאי בהתחלה ליזום אסיפה משפחתית בה מחלקים תפקידים, כשגם ההורים לוקחים חלק פעיל. הדבר מטמיע את חשיבות שיתוף הפעולה והמערכת.

(מתוך 'במה' - מגזין תוכן לבית היהודי)

הסיפור היומי

"התכוננתי לשפוך את כל הסיר, למרות שזה היה כרוך בהפסד כספי גדול, והנה לפתע הבחנתי בנחש מת בתוכו..."

מעשה שסיפר מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל

"למעשה הסיר הזה היה מגולה כמה שניות, אני התכוננתי לשפוך את כל הסיר למרות שזה היה כרוך בהפסד כספי גדול, והנה לפתע פתאום הבחנתי בנחש מת בפנים הסיר. נתברר שהנחש נכנס לטעום מהחלב וכנראה נחנק ומת. "מיד הראיתי את הסיר לחזו"א, והוא שמח שמחה גדולה על כך ואמר לי: 'הנה רואים שאפילו שלא מצוי במקום יישוב בני אדם שיהיו נחשים, בכל זאת אם חז"ל גזרו יש להחמיר. ואמנם כך אני נוהג להחמיר'. ובאומרו דברים אלו ראיתי את השמחה הגדולה שהיתה שרויה על פניו."

בשיחה נדירה במעונו של מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל בערב פסח תשע"א, עם הרב ירחמיאל שלמה גרליץ והרב יעקב הייזלר מ'המבשר תורני', סיפר מרן מעשה מעניין, המלמד על חשיבות ההקפדה על חומרות חז"ל, למרות שהן נראות לעיתים כחששות רחוקים מהמציאות. וכה סיפר:

"בצעירותי היה לי סיפור יפה עם החזו"א. אחרי החתונה היה לנו בבית סיר מלא בחלב והשארנו אותו רגע אחד בגלוי וללא מכסה, וכידוע שהחזו"א הרי מחמיר שלא להשאיר משקים מגולים אפילו לרגע אחד.

יומא דהילולא

יום אחד רבי שמשון פוגש אותי ולוחש לי בהתרגשות כממתיק סוד: "גיליתי את הנקודה. אני יודע את הסוד של הבחור!"

"כל ערל לא יאכל בו" | ליום היארצייט של הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל

לאחר תקופה, סיפר לי רבי שמשון, שלמרבה הפלא - "עם אחד מהם יש לי הצלחה, אבל השני, כל אימת שאני מנסה להוריד את הדברים לרמת הביצוע למעשה - המוח שלו סתום וממאן לקלוט. כאשר אני משוחח עמו על קיום המצוה למעשה, הוא ממש נרתע ונסוג."

אף אני נוכחתי בתופעה תמוהה, כאשר מספר פעמים פניתי לאותו בחור ואמרתי: תכבד את הרב פינקוס ותחבוש כיפה, לפחות בשעת הלימוד עמו, אולם ללא הועיל. גם את הצעד הפעוט הזה הוא לא היה מוכן לעשות.

והנה יום אחד רבי שמשון פוגש אותי ולוחש לי בהתרגשות

ביוהנסבורג הגדולה, התגוררו שני בחורים יהודים, שאחד מהם נולד בא"י והשני בדרום אפריקה. שניהם נמשכו אחר 'מיסטיקה' ורוחניות אבל תעו ורעו בשדות נכרים. היה זה בתקופה שהגר"ש פינקוס שהה רבות בדרום אפריקה, והשמועה אודות רב גדול שבקי בקבלה הגיעה לאוזניהם, והם בקשו מאחד מבני הקהילה לסדר להם אצל הרב שיעור 'בקבלה', לא פחות ולא יותר.

מספר אותו יהודי: ר' שמשון פגשם והבחין שהם בעלי רמה אינטלקטואלית החשים משיכה דוקא אל הרוח שבעולמנו, והחל ללמוד עמם בשפה האהובה עליהם, באמצעות מושגים מעולם הקבלה וסודות התורה של עם ישראל, והם מאד נקשרו ונכרכו אחריו.

כממתיק סוד: "גיליתי את הנקודה. אני יודע את הסוד של הבחור! - שוחחתי עמו על הלכות ברית מילה, סחור סחור, והנה גילה לי לתדהמתי כי הוריו לא מלו אותו [תופעה נדירה מאד בדרום אפריקה] והוא ערל!"

רבי שמשון לא נואש מלהצילו, ומעתה ואילך ריכז את מאמציו להכניסו בברית. מתאר היה באזניו בדברים העשויים למשוך את ליבו מעולם ה'רזין דאורייתא' עד כמה מאוס ואף מזיק להוותר עם ערלה וכמה חשוב לבוא בבריתו של אברהם אבינו. ספק אם הלה הבין יותר מדי בסודות התורה העמוקים שאותם השמיע לו, אולם זה היה הסגנון שאותו הוא אהב לשמוע והיה מקום לתקוה כי בכיוון זה ישאו המאמצים פרי.

שיחה ועוד שיחה, ללא ליאות, ו...סוף סוף פעלו הדברים את פעולתם והוא התרצה להכנס בבריתו של אאע"ה. בערב ראש השנה תש"ס זכה הבחור לבוא בברית. רבי שמשון לא נכח שם אמנם, אבל הוא היה זה שדאג למוהל ולרופא, וראה ברכה בעמלו. ואז התחולל הפלא הגדול, כבמטה קסמים. תיכף משהתעורר הבחור מסמי המרפא שנועדו להקל ממכאוביו, לתדהמת הנוכחים הוא פנה תיכף לחברו שנכח במקום, וקרא אליו בבהילות: "תביא לי כיפה! אני מרגיש כעירום, תביא משהו לכסות את הראש שלי".

"המכשיר הזה יהרוס אותנו!"

אציין עוד, מספר בן הקהילה, כי ר' שמשון היה מן הראשונים שעוד לפני שנים קלט את הסכנה הגדולה הטמונה בהתפתחות הטכנולוגיה ועבר ממקום למקום להתריע על הסכנה שיש במחשב, במשחקי מחשב וכיו"ב.

זכורני לפני כ-17 שנה שעמדנו בחצר בית הכנסת 'חפץ חיים' ביהנסבורג, ר' שמשון החזיק בידו מכשיר סלולרי ונראה מהורהר מאד. לפתע פנה אלי ואמר: "המכשיר הזה יהרוס אותנו! המכשיר הזה יהרוס את כלל ישראל".

אמרתי לו: הרב, זה בסך הכל טלפון!

ואז הוא אמר לי: "אתה ישראלי ואינך מבין מה זה טכנולוגיה - אני אמריקאי ומבין מה זה טכנולוגיה. תדע לך שהמכשיר הזה יהיה עוד כמה זמן פשוט טלוויזיה על הסטנדר של כל ישיבה בוח'ר, וה' יתברך יעזור שאני טועה".

ומי כמונו יודע כיום כמה צדק הוא בדבריו. לולא שכל גדולי ישראל חגרו חרבם כולם כאחד בנושא הטלפון הנייד הכשר, מי יודע היכן היינו היום.

(קובץ גיליונות)

עניינא דיומא - פסח

איך בודקים את המצות מחשש 'כפולה'? מה יעשה מי ששכח להכין מי מלח מערב החג?

סיכום ההכנות הנדרשות לסדר - הלכה למעשה מאת הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

יש להקדים ככל שניתן את ההכנות הקשורות לליל הסדר, ואף שמותר לעסוק בהן אף אחרי חצות, ראוי ורצוי להספיק לנוח קמעה כדי להסב לשולחן הסדר בדרך חרות - ערניים ושמחים לקיום מצוות הלילה בשלימות. וכן, כדי להתחיל בסדר בזמן (כדלהלן) כדי שלא יירדמו הקטנים, וכדי להספיק לסוף זמן אכילת האפיקומן - 12:39

יש להכין: שולחן יציב, כסאות נוחים, כריות להסיבה. בשו"ע (תע"ב, ד): "אשה אין צריכה הסבה אא"כ היא חשובה, וכל הנשים שלנו חשובות אך לא נהגו להסב". למעשה: נשים בנות ספרד - נהגו להסב (כף החיים שם, כ"ח). בנות אשכנז חייבות בהסיבה, רק אם חשובות: בכסף משנה פ"ז מהלכות חמץ ומצה מונה 4 אפשרויות ל"אשה חשובה": (1) בת גדולי הדור אשת חיל יראת ד'. (2) חשובה בפרי ידיה. (3) שאין לה בעל והיא גברת הבית. (4) מי שיש לה עבדים ושפחות ואינה צריכה להתעסק בתיקון המאכלים ועניני הבית. הסיבה: היינו, הטית הראש והגוף לצד שמאל, בהישענות על כרית המונחת על ידיית הכיסא, או בסיבוב

השנה, שחל ליל הסדר בליל שבת קדש, יש לארגן ולהכין את כל הנצרך לעריכת הסדר: ניקוי, ברירה, חיתוך וטחינת הירקות השונים לכרפס ולמרור, לפני כניסת הלילה; הכנת התבשילים על גבי הפלטה או הכיסוי לכיריים, ובכלל זה:

א. יש להכין את מי המלח לטיבול לפני שבת. לא הכינו: יש להכיןם בליל החג, עם מעט מלח, בכמות שתספיק לצורך הטיבול בלילה בלבד.

ב. יש להוסיף את היין לחרוסת לפני השבת. לא הספיקו: יש להניח תחילה את היין לכלי (בכמות יותר גדולה - להימנע מלבוא לידי בלילה עבה [לש]). לא הספיקו לחתוך את מרכיבי החרוסת לפני שבת: יש לחתוך בסכין (לא במגררת או כלי המיוחד לחיתוך) ובחתיכות גדולות יותר מהרגיל בחול, ובסמוך לסעודה.

ג. לא בדקו את הכרפס והחסה מתולעים לפני שבת, יש להסיר חלקים נגועים יחד עם קצת מהעלה, משום בורר.

מסד הכיסא לשמאל והישענות עליו.

יינות ומיץ ענבים - עדיף בצבע אדום, אא"כ הלבן משובח. במזיגת אדום בלבן בלילה - מוזגים את הלבן לתוך האדום. לפתוח הפקקים והסגרים לפני החג. בנות ונשים - יכולות לשתות לכתחילה מיץ ענבים, כי אין להן דין שמחת יום טוב ביין המשמח כגברים (הגרצ"פ פרנק זצ"ל). אין לערב מים במיץ ענבים, כיוון שגם כך טעמו קלוש (דעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל). טוב להניח על השולחן בתחילת הסדר את כל סוגי היינות שבבית - כדי שלא לבוא לידי ספק ברכת הטוב והמטיב.

גביע או כוס לכל אחד מהמסובים, כולל בנים ובנות מגיל חינוך (6-7), המכילים רביעית: לגר"ח נאה - 86 סמ"ק, לחזון איש - 150 סמ"ק, כוסות שלימים, שטופים ומודחים. הערה: כיון שיש דעות, שיש לשתות לכתחילה את רוב הכוס ממנה שותים - מומלץ שלא להניח כוס גדולה יותר מהשיעור הנצרך. בני ספרד שופכים בעשרת המכות מן הכוס לתוך כלי, בני אשכנז - מטיפים באצבע ("אצבע אלקים היא") כמפורט להלן, על כן, לכוס שניה אין למזוג יין הקדוש "בקדושת שביעית".

יש לבדוק המצות מחשש כפולה לפני סוף זמן ביעור החמץ: כללי כפולה: א) התקפלה המצה ויש הפסק אויר במקום הקפל - אין לאסור מדין כפולה. ב) אפילו אין הפסק אויר בין הקפל, אבל אינה דבוקה במקום הקפל עדיין לא נאסרה. ויש המחמירים שאפילו רק נוגעים שני צדדי הקפל בלי שום הפסק אויר - אסורה המצה (קנה בושם בשם שו"ע הרב). ג) אם הכפלים דבוקים באופן שאפשר להפריד ביניהם - אסורה. במצות שלנו אין לחשוש לנפוחה - שהחללים והאבעבועות רובם מחמת חום האש.

חובה במידת הצורך להפריש חלה מן המצות בטרם כניסת החג. להלן מספר כללים בהפרשה:

א. יש לקרב החבילות זו לזו כשהן פתוחות. אין בכל חבילה שיעור הפרשה, יש להניחן לתוך סל אחד או לכסותן במפה (משנ"ב תנו, ז ושלמת חיים א, עט), וכן נהג בעל קהילות יעקב זצ"ל לשים את כל החבילות בסדין פרוס, כשמקרבים חבילות ושמים מצה הנוגעת במצות שבשתי החבילות - ודאי יש צירוף (אורחות רבנו ח"ב עמ' 20).

ב. יש להיזהר שלא לצרף יחד מצות שמורות ושאינן שמורות, וכן מצות יד ומכונה, לצירוף סל, הואיל ומקפידים שלא לערבם

אלו באלו - (שו"ע יו"ד שכו, ב). ולדעת הגר"מ שטרנבוך שליט"א (בהגדת מועדים וזמנים) יש להחמיר שלא לצרף אף לא מצות מתנור ראשון עם מצות מתנור שני. יש המכינים את ה'כזיתים' לצורך מצוות הלילה בשקיות. ולכתחילה יש להקנות את מצות המצווה לכל אורח - מ"שלכם" (דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל).

ביעור המעשרות

נאמר בדברים י"ד, כ"ח: "מקצה שלש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך וגו'" - בערב פסח של שנה רביעית ושביעית לשמיטה, מבערים [מסלקים את חובות המעשרות שנותרו ברשותנו] של שלשת השנים הקודמות. ונקראות "שנות הביעור". השנה, תשע"ט, היא השנה הרביעית לשמיטה הבעל"ט - בשנת תשפ"ב. הערה: לדעת הרמב"ם מעשר שני י"א, ג זמן הביעור הוא בערב יום טוב האחרון של הפסח, והמנהג שזמן הביעור לכתחילה בערב יו"ט הראשון.

אופן הביעור: מי שברשותו פירות שטרם הופרשו מהם תרומות ומעשרות, צריך להפרישם כעת, וכן מי שברשותו פירות מעשר שני שלא נפדו, פודה אותם על פרוטה - מטבע המיועד לכך, ומאבד את המטבע בהכאה בפטיש, או בהנחתו על פסי רכבת וכדומה, וכן מי שיש בידו פירות מעשר עני של טבל ודאי - נותנם לעני.

יודוי המעשרות: נאמר בדברים כ"ו, י"ב-ט"ו: "כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך וגו' ואמרת לפני ד' אלוקיך, ביערתי הקדש מן הבית, וגם נתתיו ללוי ולגר וגו' ככל מצוותך אשר ציויתני, לא עברתי ממצוותיך ולא שכחתי וגו' לא אכלתי ממנו באוני וגו' שמעתי בקול ד' אלוקי וגו' השקיפה ממעון קדשך... וברך את עמך ישראל ואת האדמה אשר נתת לנו וגו'".

בזמננו, כיון שלצערנו לא קיימנו את כל מצוות תרומות ומעשרות כתיקונן, יש נוהגים לקרוא במנחה של ערב פסח או בערב שביעי של פסח, שהוא זמן קיום המצווה על פי התורה, מתחילת הפרשה: "כי תכלה" וגו' - כנ"ל, ואינו נאמר אלא ביום (שולחן ערוך יו"ד של"א ק"מ-קמ"א). והגאון האדר"ת זצ"ל נהג לקרוא את פרשת הוודוי בציבור.

הערה: עבר הפסח, ולא נעשה הביעור, יש לבער בהקדם האפשרי, מכל מקום הפירות אינם נאסרים (חזון איש דמאי ב, ז וראה שו"ת מנחת שלמה א, ס"ה).

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

ר' משה, שוחט באחד הבד"צים, השיב לי שכבש ממוצע שוקל כ-70 ק"ג. "תוריד את הדם וכל הפסולת שאינה נאכלת ותגיע ל-35 ק"ג 'נקי'... אז אתה צריך לארגן בסביבות 105 אנשים לקרבן הפסח שלך"

תימוני, ליטאי וחסיד ויז'ניץ יושבים יחד לשולחן הסדר - היתכן? | תיאור חי, מפעים ומרתק של הקרבת קרבן הפסח כהלכתו בבית המקדש השלישי, במהרה בימינו, כל הסוגיות - הלכה למעשה

ובכלל, אתם האשכנזים בקושי יודעים לאכול בשר. אתם שבעים מ-100 גרם בשר. אז תיקח יותר אנשים..."

הכבש שלנו שוקל פחות. כי הוא הרי פחות מגיל שנה והוא כבש קטן, יחסית. כך שסיכמתי עם ילדי, האחראיים על "סדרת המנויים לכבש" להכניס ברשימה 90 יהודים, שכל אחד מהם יאכל לפחות כזית בשר. הסברתי לילדים שאנו אמורים, כולנו, לאכול בכבש את החלקים הבאים: הבשר והלב, המוח, עור הרגליים הרך, החלחולת והקיבה ואת כל שאר האיברים והשומנים הפנימיים.

"שימו לב לדבר מעניין", הערתי את תשומת ליבם, "הגמרא אומרת שזמן ההמלטה של בהמות דקות, כמו הכבשים והעיזים של קרבן פסח, הם בחודשי אדר ואלול בלבד. כך שהכבשים והעיזים, שצריכים להיות פחות מבני שנה, יהיו בני חודש (אם הם נולדו בחודש אדר) או בני כחצי שנה, אם הם נולדו בחודש אלול."

ירושלים מלאה במליוני אנשים. אי אפשר לתאר בכלל במילים את גודל המעמד. בחיי לא ראיתי כל כך הרבה יהודים וכל כך הרבה כבשים ועיזים. מכל פינה שמענו את פעיות הכבשים וגעיות העיזים, שהתערבו עם צהלות הילדים המוקסמים וקולותיהם הרמים של הוריהם, שלא ידעו האם לרדוף אחר ה"עיזים" מהלכי השניים שלהם או אחרי העיזים הולכי הארבע.

למרות כל האנדרלמוסיה, שרר סדר מסוים בתוככי הבלגן, ונראה שכל אחד יודע את מקומו. התחושה המרוממת, שאפפה את רוחנו מאז בואו של המשיח, המשיכה ביתר עוז ושאת ואני עצמתי את עיני, לא מבין מדוע דמעות מסוימות זולגות מהן. מישהו הפריע לי לעסוק בשרעפי. "מתי מקריבים בדיוק את קרבן הפסח?" שאלני יהודי חביב, שסיפר לי שהגיע משוב בשומרון.

"את הקרבן ישחטו לנו בעזרת ה' אחרי שישחטו את קרבן התמיד של בין הערביים", השבתי לו ושנינו, אווזים בכבש שלי ובעז שלי, התחלנו לשוחח על כמות האנשים שנמצאים כאן ועכשיו. "אי אפשר לדעת, מדובר בכמה מליונים", אמר האיש, "ידוע לך כמה אנשים היו בשעת הקרבת הפסח בתקופת בית המקדש השני?"

ניסיתי להרחיק מעלי כבשה כחושה, שחשבה שהנעל שלי היא אוכל מזין, וסיפרתי לו שבתוספתא בפסחים מסופר על אגריפס

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

לצלול הטלפון הפריע את לגימת כוס הקפה היומית שלי. השעה היתה דקה לתשע בבוקר, ואני, יושב "על קוצים" בדרך לשיבה, לוחץ על המקש ומאזין בקוצר רוח לשיחה הנכנסת.

"קניתי עז", אמר קולו הבהול של ידידי, "מה עושים איתו כעת?!"

חייכתי חיוך גדול ועניתי: "תן לה עשב, זה הכל... רק אל תקדיש את העז שלך עד סמוך לשחיטתו. תהינה לך בעיות חמורות של "מעילה בקדשים", אם תישען עליו, למשל, או שילדיך ישחקו איתו וירכבו עליו..."

היום, ארבעה ימים לפני שאנו עולים, לראשונה מזה כמעט אלפיים שנה, אל בית המקדש, בכדי להקריב קרבן פסח במועדו וכהלכתו. האושר ברחובות עצום, אי אפשר להכילו בכלל. בכל פינה משוחחים כולם על כבשים ועיזים, "ביקור" ו"בעלי מום". מדהים להיווכח, כיצד כל סדרי החיים והעדפויות שלנו התפוגגו כלעומת שבאו, ופתאום כל היהודים טרודים בבעלי חיים.

היום הוא היום הראשון של "ביקור הבהמה" שלנו, ואני ניגש אל הכבש הזכר (לקרבן פסח מקריבים רק כבש או עז תמים ממין זכר, בן שנתו). אני בודק אותו בדריכות, משתמש בזכוכית מגדלת. הבהמה משובחת, בלי שום פגם ומום, והנה ברוך ה' יש לנו כבש לקרבן פסח. בכל שלושת הימים הקרובים נבקר אותו שוב מכל מום, אם כי בדיעבד, אם היינו מבקרים את הכבש רק לפני שחיטתו - הקרבן היה כשר.

לפני כשבוע התקשרתי לידידי הטוב ר' משה מזרחי (זהו שמו האמיתי...), שוחט ותיק, בעל 18 שנות נסיון בתחום, ושאלתי אותו כמה אנשים צריכים להימנות על כבש ממוצע, כדי שנאכל את הקרבן מבלי להותיר ממנו פירור מיותר.

ר' משה, שוחט באחד הדצי"ם, השיב לי שכבש ממוצע שוקל כ-70 ק"ג. "תוריד את הלכלוכים, הדם וכל הפסולת שאינה נאכלת, ותגיע ל-35 ק"ג 'נקי'". בדרך כלל, כשמספחה גדולה עושה "בשר על האש" מביאים 5-6 ק"ג ואוכלים ממנו כ-15 איש, והם שבעים היטב מהבשר. כך שב-35 ק"ג צריך לארגן בסביבות 105 אנשים לקרבן הפסח שלך", אמר לי ר' משה מזרחי.

המלך, שנפטר 22 שנים לפני חורבן הבית השני. באחד מערבי הפסחים רצה המלך לדעת את מספרם של עולי הרגל וביקש מהכהנים שיפרישו כליה אחת מכל קרבן פסח לפני ההקרבה שלהם על המזבח, בשביל שיוכלו לספור אותן. "מספר הכליות היה 600 אלף זוגות, והתוספתא מיד מוסיפה שעל כל קרבן פסח נמנו לפחות עשרה אנשים, אם לא יותר.

גם יוסף בן מתתיהו הכהן פלאביוס מספר בספרו "יוסיפון" שהנציג הרומאי בארץ ישראל ציווה לספור את הפסחים - 3 שנים לפני החורבן, והיו 265,000 פסחים. למרות שהיה זה כבר סמוך ונראה לזמן המלחמה העקובה מדם, והעליה לירושלים היתה קשה מאוד".

נהר האדם הבלתי נגמר, סחף אותנו היישר לכיוון העזרה. קהל המקריבים העצום התחלק ל-3 כיתות, שהקריבו בזו אחר זו. מיד כשעזרת בית המקדש הקדושה התמלאה בהמון אדם, שהרכיבו את ה"כת הראשונה", נעלו הכהנים את השערים הכבדים והיפים, ולפתע נשמעה תקיעה, תרועה ועוד תקיעה, וכך החלה שחיטת קרבן הפסח. אנחנו המתנו בסבלנות עד שנכנסנו עם ה"כת השנייה" (פשוט היה צפוף מאד ולא היה שייך להיכנס ל"כת הראשונה"), ואז נכנסנו לעזרת המקדש.

המראה היה מרהיב, אולי המראה המיוחד ביותר בחיי (אחרי מעמד קבלת פני המשיח). שורות, שורות של כהנים עמדו בעזרה ובידיהם בזיכים ("הבזיכים האלה הם כמו כפות, שנועדו להחזיק את הדם, שיוגר מתוך הבהמה", הסברתי למוטי שלי, שעמד לידי). הבזיכים היו עשויים מזהב וכסף, ואורם הבהיק למרחוק בניצוצי נוגה מתוקים. שורת כהנים אחזה בבזיכי זהב, ושורת כהנים אחזה בבזיכי כסף והם לא התערבבו יחדיו.

כהן אחד אמר בקול רם: "הריני מכוון לשם פסח ולשם המנויים שנמנו עליו". מסביב עמדו עשרות מבין "מנויי" הכבש שלנו, ששכב לו מורכן ראש. הכהן השוחט בירך בקול ובהטעמה: "אשר קידשנו במצוותיו וציוונו על שחיטת הפסח", בירך גם ברכת "שהחיינו" ואז שחט. זרנוק של דם פרץ החוצה, והכהן שעמד קרוב למקום זריקתו, קיבל את הדם בבזיך הזהב שבידו ומסרו לכהן השני שעמד לפניו.

השני העביר בזריזות את הדם לבזיכו של השלישי, השלישי העבירו לרביעי וכן הלאה, כשהדם מועבר במהירות הבזק, עד שהגיע למקום זריקתו על המזבח.

"אבא! תראה איך הבזיכים מבריקים בעברם מיד ליד! ממש כמו ברקים מתעופפים!" התפעם חיים, ואחיו הסביר בידענות ש"לבזיכים הזהובים האלה אין שוליים, התחתית שלהם חדודה, כדי שהכהנים לא יוכלו להניח בלי משים את הבזיכים על רצפת העזרה והדם יקרש".

לידי, הסביר חברי הטוב ר' יהושע לבנו יצחקי, שהכהן מקבל את כל הדם בכלי, והוא מחכה בקבלת הדם, עד שכל הדם ייצא החוצה. "על הכהן להיזהר לא לקבל את הדם הנוטף מהסכין, ולכן השוחט מגביה ומרחיק את הסכין מיד אחר שחיטת שני

הסימנים של הבהמה".

"שמת לב שמקבל הדם בירך ברכה?" שאלני ר' יוסף, תושב בני ברק.

"אכן, ההלכה היא, שמקבל הדם מברך "אשר קדשנו במצוותיו בקדושתו של אהרון וצונו על קבלת הדם", וגם ברכת שהחיינו", אמרתי לו, והבטתי בכהן שעמד סמוך למזבח. הוא קיבל את הדם בבזיך, פסע פסיעה אחת, ושפך את הדם בשפיכה אחת למקום שנקרא "יסוד".

גם הכהן הזה בירך ברכה בקול רם, וכולנו שמענוהו מודה לה' יתברך בברכת "על הולכת הדם". אחרי שפסע את הפסיעה, לפני ששפך את הדם, בירך הוא ברכה נוספת, ברכת "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על שפיכת הדם".

הפסקנו לדבר, והקשבנו מוקסמים לקריאת ההלל של הלויים, שנאמרה בקול ערב ובמנגינה קסומה, כמותה לא שמענו מעולם. בכל זמן ההקרבה אומרים את ההלל ולפעמים, מחמת ריבוי האנשים והכמות האדירה שלהם בבית המקדש, היו אומרים הלויים את ההלל שוב בפעם השנייה ולפעמים התחילו אותו גם בפעם השלישית, בכלי השיר המיוחדים שלהם.

הכהנים הוציאו את האימורים והניחו אותם בכלי. הכהן שעמד קרוב למזבח, העלה אותם עליו ומלח אותם במלח. הוא נעמד על שפת הכבש, למול עינינו המביטות בו באושר צרוף ובהתרגשות רבה, ובירך בקול רם: "אשר קדשנו בקדושתו של אהרון וציוונו על הקטרת אימורים".

הוא זרק את אימוריו של הכבש שלנו (זכרוננו לברכה..) על האש ור' אהרון דוד מרחוב התאנה באלעד, הסביר לחברו ר' ירחמיאל, שהכהן בכוונה לא מערב אימורים של שני פסחים יחד, וכל דבר נעשה בכלי לבדו.

ר' זושא, אברך חסידי, לחש לי בבהלה ששכח לסמוך את הקרבן. "לא עשיתי סמיכה! מה יהיה?"

הרגעתי אותו בלחשיה שקרבן פסח אינו צריך בכלל סמיכה, ואם הוא היה שם לב, זהו קרבן שקרב ללא מנחה ונסכים. הוא התעניין האם הכהנים מברכים ברכה על כל קרבן והקטרה בפני עצמה, ומישהו שעמד לידינו, אברך ירושלמי עם שטריימל וקפטן זהוב - חום, הסביר שלא ומה פתאום, כל המברכים בהקרבה מברכים רק פעם ראשונה, גם על מעשה הקרבה שלהם וגם ברכת "שהחיינו", והם מתכוונים על כל הזריקות וההקטרות שיעשו עד לערב, עד לסיום הקרבת אלפי קרבנות הפסח. השיחה נקטעה עם סיומו של ההלל השני, ותחילתו של אמירת ההלל השלישי.

ה"כת השנייה" סיימה לשחוט את אלפי הפסחים שלה ואנו יצאנו החוצה, נוטלים עימנו על הגב את בשר הכבש.

"ומה אתם אומרים על ההמצאה החדשה של הדור שלנו?" צייץ בקול בחור מישיבה קטנה. "בגלל שלא היו מספיק עצי רימונים, ובגלל שאסור להשתמש בשיפודי מתכת, כי הם מתחממים מכח האש, והבשר נצלה בגלל השיפוד הרוותח ולא מהאש, לכן מפעלי "פלסטיק כהלכה" ייצרו שיפודים מפלסטיק,

שאינם מוציאים לחות כמובן והם גם עמידים לחום האש, ולכן אפשר להשתמש בהם".

התפעמתי כולי מהרעיון הנפלא. בדיוק לפני שבועיים אמר לי ידידי הרה"ג ר' ישי ש. שליט"א שלא ברור כיצד יצליחו מליוני יהודים להקריב קרבן פסח. "וכי ישנם בכלל בכל ארץ ישראל אלפי עצי רימונים, מהם יוכלו לייצר כל כך מהר שיפודים מעץ רימון?" תהה ידידי, ולא ידעתי מה להשיב לו.

והנה הקב"ה עזר לנו, ובדורנו הומצאה המצאת הפלסטיק. והנה לנו שיפודי פלסטיק כשרים למהדרין מן המהדרין. כמה נפלא!

"ומה עם יתר המצאות הטכנולוגיה של השנים האחרונות?", תהה ר' בעריש, חסיד לעלוב, משכונת "אבני נזר" באלעד. "מדוע שלא נשתמש בתנור חשמלי או במיקרוגל?"

"בספר 'קרבן פסח כהלכתו', שחיבר הגרמ"ז זורגר שליט"א, מביא את דעות הפוסקים שתנור חשמלי פסול לצליית קרבן פסח. ובכלל, כל תנור, למרות שהוא חם מאד, אך אין בו ממש אש, כי גרפו ממנו את הגחלים, פסול לצליית הקרבן שלנו. לכן כתבו פוסקי זמנינו שאי אפשר לצלות קרבן פסח במיקרוגל. הוא מחמם מאד, אפשר לבשל ולצלות בו, אך אין בו גחלים ו"אש ממשית". כך שהטכנולוגיה העכשווית לא מסייעת לצלי הפסח ועלינו להשתמש בתנור עם גחלים, כמו בימי אבותינו הקדמונים".

קרבן בקומה שניה?

עד כה נשאנו את בשר הכבש שלנו על הגב, כמו שכתוב בגמרא בפסחים. תחבנו את השיפוד כהלכה, מהנקב שניקב מאחורי הכבש, עד שהשיפוד עלה ובצבץ מפיו. הכבש כולו נצלה כאחת, כשראשו מחובר אליו ומעיו, קרביו ורגליו תלויים לפניו.

בהמשך, לאחר שהשיפוד יצא מפיו של גוף הכבש, תחבנו גם את מעיו ורגליו לשיפוד. קרבן הפסח נתלה באוויר התנור.

מו"צ תלמיד חכם אחד, הזהיר את תלמידיו שאסור לקרבן לגעת בדפנות התנור. אחד מתלמידיו אמר לו בצער שבשר העז שלו נגע דווקא בדופן התנור בעת הצליה, והרב הורה לו לקלף את מקום הנגיעה.

"הבשר שנוגע בדופן התנור הרוחח צריך להיקלף במקום הנגיעה, כי הוא נצלה מחומו הגדול של הדופן ולא בגלל האש", הוא הסביר בטוב טעם. אחד הילדים שאל, האם מותר לתבל את הצלי במלח, פלפל חריף וקצת שמן והרב השיב לו שאכן כן. "ההלכה מאפשרת לסוך ולתבל את הצלי בכל דבר לפני צלייתו, ואני מדגיש: לפני צלייתו, חוץ ממים".

הגחלים הלוהטות מיהרו לצלות את הצלי שלנו, ואנו שמנו פעמינו, יחד עם הצלי החם, לחדר האוכל של ישיבת "אור שמח" ברובע היהודי, שם נאכל בסיעתא דשמיא את קרבן הפסח. הצפיפות היתה רבה והשתרנו לנו לאיטנו, כורעים תחת סחיבת הצלי הגדול, מאושרים בעליל מהמצווה המופלאה, אשר אלפיים שנים חיכו לה מליוני יהודים בכל הדורות.

"אבא, למה שלא נחפש לנו מקום מוצל ורגוע באחד מהיערות שבסביבה? למה כולם מצטופפים דווקא בירושלים העתיקה?" שאל מוישי בן ה-8 את אביו ר' יונה, שצעד לידינו, כדי להשתתף באכילת הצלי, כאחד מבני ה"חבורה".

"צריך לאכול את קרבן הפסח דווקא בירושלים העתיקה, בירושלים המקודשת ולא מחוצה לה. אם הקרבן ייצא מחוץ לירושלים המקודשת, ייפסל הקורבן מדין 'יוצא', השיב לו אביו, בעודו מסייע בעדי לסחוב את הצלי הקדוש שלנו.

"שמעתי שמשפחת ויספיש אוכלת עם ה"חבורה" שלה בקומה שלישית של "אור שמח". מותר לאכול את הקרבן בקומה שלישית? הקדושה של ירושלים עולה גם לקומה גבוהה?" שאל מוישי ואני התמוגגתי משאלתו המחוכמת.

"אכן, שאלת שאלה מקסימה! פשטות הסוגיה בגמרא בפסחים (פה, ב) מורה שאי אפשר לאכול את קרבן הפסח בעליות ובגגות ירושלים, לפי הדעה ש"גגין ועליות לא נתקדשו". הרשב"א (שו"ת ח"א סימן ל"ד) כותב שהגירסה היא, שאסור לשחוט קדשים קלים בגגות ועליות הגג של ירושלים, אך מותר לאכול שם קדשים קלים (כמו קרבן פסח). ישנן דעות שסברו שמותר לאכול קרבן פסח בקומה שניה בירושלים, וישנם שסברו שאסור לאכול את הפסח גם בקומות גבוהות שכאלה בירושלים, אלא רק במקומות נמוכים, השווים לקרקע של ירושלים. מו"ר מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א (בדרך אמונה מע"ש סופ"ב ובביאה"ל שם) מביא שתי דעות בענין, ואילו רבינו החפץ חיים פוסק (בספרו ליקוטי הלכות עמוד פ"א) שאי אפשר.

צריך לשאול את משפחת וייספיש מי הורה להם לאכול את קרבן הפסח בקומה השניה, נגד פסק ה"חפץ חיים" וכמו הדעות הסוברות שאפשר", אמרתי לו.

"ולעלות על הגג אחרי שנאכל את הצלי- מותר?" שאל אלי, "מאד חם שם, למטה בקומה ראשונה. לא כדאי לערוך את המשך ה"סדר" על הגג של הישיבה?!"

"הילדים שלנו מבריקים!" זרח שכני ר' יונה באושר, "ככה באמת נהגו בזמן בית המקדש הראשון והשני. אכלו את קרבן הפסח בקומת הקרקע, ולאחר מכן עלו לגג כדי לנשום אוויר צח ולקרוא את ההלל, בשמחה ובטוב לבב. אפשר בהחלט לאכול את הצלי ולעלות לגג אחרי זה".

"הלילה הזה כולו צלי"

הגענו לקומת הקרקע של ישיבת "אור שמח", שם המתינו לנו עשרות משפחות, שקיבלו את הכבש בצהלה ובהתרגשות רבה. ליל הסדר התנהל כבכל שנה, כמו לפני שהמשיח הגיע ונבנה בית המקדש. כשכל הילדים נעמדו לשיר יחדיו ולשאול "מה נשתנה", בכו כולם, פשוט בכו מהתרגשות, כשמקהלת צעירי הצאן שלנו שאלה את השאלה, שלא שאלנוה עד כה, והכרנוה רק מדברי המשנה "שבכל הלילות אנו אוכלים בשר צלי, שלוק ומבושל, הלילה הזה כולו צלי".

פעמונים קסומים, באוקטבות ותווים של זהב, מזוקקים ברוחניות שמימית, אלו הם שירי הלויים, שהושרו זה לראשונה מאז חורבן בית המקדש השני. אי אפשר לתאר את ה"וינתן לעם לב חדש לשורר בפייהם שיר חדש".

ליל הסדר בבית המקדש ובירושלים המקודשת, ליד שולחנות גדושים בקרבן חגיגה וקרבת פסח, כהנים ולויים ועמך ישראל, ובראשם משיח צדקנו. אין לתאר ואין לשער!!

אוכלים את הפסח

השעון התקדם במהירות, ועורך הסדר הכריז בשמחה ובהתרוממות הרוח על קיום מצות האכילה של ליל הסדר. "כזית" הפסח חולקו לכל אחד ממשתתפי הסדר שלנו, לאנשים ולנשים הבריאים שיכולים לאכול "כזית בכדי אכילת פרס", כולל קטנים שהגיעו לגיל חינוך, ויכולים, כך לפי הכרות הוריהם, לאכול "כזית" פסח ללא היסוס, בזמן של "כדי אכילת פרס". הזקנים והחולים שהשתתפו עימנו בשולחן הסדר והודיעו שלא יוכלו לאכול "כזית" מקרבן הפסח, לא זכו להשתתף באכילה, והרב הסביר להם שהם פטורים ממצווה זו.

הס הושלך בחדר הסדר, כשר' יונה הסביר לכל הנאספים שאחרי שנתחיל לאכול יחדיו את קרבן הפסח בחדר אחד, שוב ייאסר עלינו להוציאו לחדר אחר. "אני מבקש ומתחנן, מזהיר ומודיע, לכל המבוגרים ובפרט לכל הילדים, שאנחנו יושבים כאן ועכשיו, בכל הרצינות וכובד הראש, ואוכלים את קרבן הפסח המופלא שלנו, מצות עשה מהתורה של אכילת פסח. אף ילד לא יוצא החוצה עם חתיכת הבשר שלו, ואין בזה שום תירוץ ושום סיפורים! אם מישהו רוצה, אפשר להתחלק כעת לשתי קבוצות, ושכל קבוצה תקבל את מנת קרבן הפסח שלה. אבל אחרי שנקבע את מקומנו כאן, אסור לאף אחד מן האוכלים לצאת החוצה ל"חבורה" אחרת!"

"ומה קורה אם ישנן שתי חבורות בחדר אחד גדול?"
"שתי חבורות שאוכלות בחדר אחד, צריכות להיפרד, כל חבורה לחוד, במחיצה קלה, וכל חבורה תשב לצד אחר, כדי שלא יתערבבו ביניהם. אם יהיה ילדון שובב שיסלק את המחיצה שבין שתי החבורות, לא נוכל להמשיך ולאכול, עד שיחזירו את המחיצות למקומן".

מוטי שלי מושך בחולצתי ושואל: "האם צריכים לאכול את כל הבשר הזה?" אני צוחק ומסביר לו שכן, נאכל כעת את כל הבשר והסחוס, האיברים הפנימיים וגם את המוח של הבהמה. "אך ניהר מאד לא לשבור עצם! חס וחלילה!"

גם אם נשברה עצם שלא ככוונה, אסור להמשיך ולשבור אותה יותר וכל המוסיף לשוברה - חייב מלקות!" הזהרת את בני משפחתי.

כולם קיימו את מצות אכילת קרבן הפסח, המצה והמרור, וכולם חייבו זה לזה באושר גדול. "כעת לא אוכלים ולא שותים שום דבר, חוץ ממים" - הכריז הרב, והתיר לשתות תה למי שרוצה.

בזמן המקדש הראשון והשני לא שאלו את השאלה השלישית ב"מה נשתנה", "שבכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין ובין מסובין, הלילה הזה כולנו מסובין", אך אנו, שהתרגלנו לשאול גם את השאלה הזאת, הוספנו אותה גם כן והילדים שאלו הפעם 5 קושיות.

"עד שנה הבאה, נברר בעזרת ה' האם צריך להשמיט את השאלה של "כולנו מסובין" לגמרי, ולשוב לימים קדמונים", הבטיח מישהו ואחר אמר לו שיש לשאול רק 4 קושיות ולא- 5. התפתח פולמוס שלם בנושא.

בהמשך, פנינו ליטול ידיים כדי לאכול את המצה, אך הרב שערך את הסדר הודיע, שאת המצה נאכל עכשיו, אך נכוין בפירוש שלא לצאת ידי חובת אכילת מצה, כי את מצות אכילת המצה נקיים לאחר מכן ("לנו יש מצה שאינה שמורה לשם מצוה, בשביל לאוכלה כעת", לחש לי שכני ר' יונה). שלא כמו בכל שנה, דיגלנו על אכילת המרור וה"כורך" וערכנו מיד שולחן ל"שולחן עורך".

בשר קרבן החגיגה הונח בטס מפואר של זהב, חילקו "כזית" לכולם והציבור בירך בכוונה רבה ברכה שלא הכרונה, לדאבוננו, עד היום, ברכת "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על אכילת הזבח". "תאכלו טוב, אבל אל תתמלאו לגמרי, כדי שלא נאכל את קרבן הפסח כאכילה גסה", הזהרתי את בני משפחתי.

"אפשר לשבור את העצמות של בשר החגיגה, וצריך גם לאכול את המוח של העצמות", הודיע הרב רובינשטיין בקול רם, והסביר שאם לא נאכל את כל בשר החגיגה, נעבור חלילה על איסור "נותר".

"הסיבה שאנו מברכים על אכילת המצה בשעה שאנו אוכלים את המצה בתחילת הסעודה, מבלי לצאת באכילה לשם מצוה, היא כנראה משום שאנו צריכים לאכול פת בסעודה, ולחם משנה, ואילו את המצווה נקיים רק בשעה שנאכל את קרבן הפסח יחד עם המצה", הסביר ר' בונים, יהודי מיוחד שלמד ב"דף היומי" היטב את מסכת פסחים. הוא הראה לי את דברי הרשב"ם (פסחים קיט, ב) העוסקים בעניין.

אמרתי לו שכך כותב רבנו שמעיה בשם רבו רש"י, שכך עושים כשהסדר כולל את קרבן פסח, והיהודי הספרדי שישב איתנו הראה לנו שכך רואים מהסדר של התוספתא.

הסדר עבר על כולנו בהתרוממות הרוח. בתי ירושלים היו גדושים ברבבות רבבות יהודים, ששרו את שירי ההגדה. מכל פינה שמענו מנגינות ישנות וגם חדשות, סילסולי ההגדה בעגה תימנית, לצד "והיא שעמדה" במנגינה מסורתית, "עזרת אבותינו" במנגינה הויז'ניציאית ו"ממצרים גאלתנו" נוסח חב"ד.

משוררי שירי פסח שנהפכו לנכסי צאן ברזל בעולם התורה כולו, עלו בקולותיהם על מקהלת הילדים הרחוקה, שניגנה את ה"מה אשיב" במנגינתו הקטיפתית של ליבלה השל ז"ל, מנגינה המושרת בשעת ההלל במאות בתי כנסיות בארץ ובעולם. רבבות אלפי בני ישראל שרו שירים חדשים, הנשמעים כקולות

"אנו שמחים להשאיר את טעם הקרבן והמצה בחיכנו ובלשונו ונאגור את הטעם הזה עד למחרת בבוקר, וכמובן, נשמור את טעם המצווה בלבנו, עד עולם..."

"ברוך ה' שבשר הקרבן שלנו נאכל עד מתום, לפני חצות הלילה, כהלכה הפסוקה מדורי דורות", לחשתי לילדי, "אם היה נשאר מבשר הפסח, היינו צריכים לשורפו לאחר יום טוב, בבוקרו של היום", הוסיף ר' בעריש, יהודי חייכן מחבורתנו.

ואז פרצו כולם בשירת ההלל. הגמרא מספרת, שמרוב קולות השמחה וההתלהבות של אמירת ההלל, "פקע איגרא", הגגות כביכול נבקעו, מרוב קולות. ואכן, כך היה במציאות. ירושלים של מעלה, גדושה במאות אלפי יהודים חוגגים, שוררה יחדיו את שירת בת השמים. "ה' זכרנו יברך, יברך את בית ישראל, יברך את בית אהרון, יברך יראי ה'", ריננו כולם בחדווה, בשמחה שכמותה

לא נראתה בתבל וביקום כולו.

"קול רינה וישועה באהלי צדיקים", רקדו היהודים ובת קול יצאה ואמרה: "ימין ה' עושה חיל, ימין ה' רוממה".

מי שלא היה שם, לא יכול היה להבין, לא הצליח להרגיש, לא ידע, לא שמע ולא ראה, כיצד ניתן להכיל אושר אינסופי שכזה בתוך לב קטן אחד. החוויה היתה גדולה מכל תיאור וצבע, וכולם קראו בגרונות ניחרים: "קלי אתה ואודך! אלוקי- ארוממך..."

- לשנה הבאה בירושלים!!

(למותר לציין שסיפור עתידי זה אינו להלכה ואינו למעשה. הדברים התבססו על סוגיות הש"ס, ראשונים ואחרונים, שלא הוכרעו תמיד להלכה. וכאשר יבוא משיח צדקנו, בזאת השנה בס"ד, נדע ממנו אל נכון כיצד לנהוג בכל דבר ועניין, כמובן).

עניינא דיומא - פסח

מה אוכלים בערב פסח בבוקר - חלב או בשר? כבד או ביצים?

מאת הרב ישראל יעקב פרבר והרב יהודה לייב שטיסל מח"ס 'המנהג'

וכן המנהג בליובאוויטש לאכול מאכלי חלב בערב פסח, וכמסופר שפעם נמשכו ההכנות לפסח מאוחר מאוד והתבטא האדמו"ר הרש"ב מליובאוויטש זצ"ל שעל הכל נוותר חוץ מהחלה והחלב. ברם יש שהעתיקו את דברי היעב"ץ הכותב על האנשים שנוהגים לאכול מאכלי חלב בערב פסח, שאין שורש למנהג זה.

נהגו העולם בערב פסח ליטול ידיים בסעודת הבוקר כדי לאכול לחם חמץ, ויש שהסמיכו לכך את דברי 'בעל המאור' שבאכילת חמץ בערב פסח מקיימים מצות 'תשביתו'. וכן נהג ה'חקל יצחק' מספינקא זצ"ל שהיה מזרז את חסידיו לאחר התפילה שייטלו ידיהם לאכול חמץ קודם זמן הביעור.

סעודת בשר ויין

אמנם מצינו אצל כמה גדולים וצדיקים שהקפידו דווקא לאכול בשר בסעודת ערב פסח ועשו סעודה עם בשר ויין, וכמו שמובא בספר 'רזא דעובדא' שאמר בשם זקנו הרה"ק רבי אהרן הגדול מפרעמישלאן זצ"ל, שאחד מג' דברים שיתגלו בבית המשיח הוא, שסעודת חמץ של ערב פסח צריכה להיות כסעודת שלמה בשעתו.

והרה"ק רבי שלמה מבאבוב זצ"ל אמר פעם, רמז למנהג שאוכלים בשר בערב פסח, דכתיב (יחזקאל לו, כו) 'והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר', ואמרו בגמרא שיצר הרע נקרא אבן, ומבואר בספ"ק שבערב פסח ישחט הקב"ה את היצר הרע, היינו שיסיר את לב האבן ויישאר רק היצר טוב הנקרא לב בשר, ולכן נהגו לאכול בשר בערב פסח. וכן המנהג בויז'ניץ לעלות וקארלין.

שחטו בשר עגל לסעודה זו

גם ה'דברי חיים' מצאנו זצ"ל היה נוהג לאכול עם חסידי

מאכלי חלב וחמאה

ואף נוהגים לאכול מאכלי חלב כמו שכתוב במהרי"ל (מנהגים הלכות ערב פסח) שימהר בערב פסח ויאכל מאכלים קלים כמו שרגילים במיני חלב. וכך היה נוהג הרה"ק רבי מרדכי מנעשכיז זצ"ל (זכרון טוב).

ב'מטה משה' (אות תר) כתב הטעם, לפי שהחלב מרדים, וכדי שישן ביום ויהיה ער בלילה לספר ביציאת מצרים, ושייעורו גם התינוקות ושאלו מה נשתנה. וכך מובא בספר 'אוצר יד החיים' (אות מב) בשם מנהגי רבי אברהם קלויזנר, שהמנהג לאכול מאכלי חלב לפי שהחלב מכביד את הגוף כמו שמצינו גבי סיסרא שיעל האכילתו מאכלי חלב כדי שישן.

עוד טעם כותב הגאון רבי דוד זכות ממודינא בספרו 'זכר דוד' (מאמר ג פכ"ב), שג' המלאכים באו אצל אברהם אבינו בערב פסח קודם שש שעות, והיה זמן מועט לשריפת החמץ, וכיבדו אברהם אבינו בחמאה וחלב, וכרמז לכך נהגו רבים לאכול חלב בערב פסח.

כבד וביצים של עוף

מנהג אדמור"י בעלזא לאכול בסעודת ערב פסח כבד של עוף וביצים שנמצאו בבני מעיים של העוף שאוכלים ממנו בפסח, שאם נמצא חשש חמץ בעוף אפשר לתלותו בזה שנאכל קודם יו"ט (כמבואר ב'מגן אברהם' סי' ת"ל סק"א). וכן משום שלא נהגו לאכול האיברים הפנימיים בפסח.

להארות והערות ניתן לפנות למכון "המנהג"
במייל: hamenhog@gmail.com

בערב פסח בבוקר סעודה של בשר, ודרכו היתה לשחוט עגל ולאכול בסעודת זו משום מעשה שהיה, שפעם לפני פסח שחט השוחט בצאנו עגל בסכין של כל ימות השנה ולא בסכין המיוחדת לפסח, ואסר ה'דברי חיים' לאכול את בשר העגל בפסח ואכלו אותו בערב פסח, ומאז נשאר המנהג לאכול בשר עגל בסעודה זו. וכך נהגו אחריו בחצר באבוב, והיו קוראים לסעודה זו 'סעודת פאנג', והמליצו על כך: 'מ'פאנגט די יצר הרע' - ששובים את היצר הרע, כי חמץ רומז על יצר הרע.

והגדת לבנך

**ברגע זה קלט מוסטפה, שאם מישהו לא
יתפוס כאן פיקוד, לבסוף גם הוא עצמו
ישתגע. "שקט שיהיה כאן!" צעק. "אני
ומוחמד הגיבור הולכים לבדוק מה קרה"...**

הרב אהרון כהן מגיש תיאור ציורי ומרתק של מכת דם על פי מדרשי חז"ל. מומלץ!

הרה"ח ר' אהרון כהן שליט"א

צורך להתארגן יחד לחפירת תעלות ארוכות לצורך זרימת המים מהנילוס עד השדה.

עכשיו, כולם פה. אף אחד לא חסר במעמד ההיסטורי. כולם מתגודדים ומתקוטטים יחד, זה טוען בכה, וזה צועק בכה. היא בוכה על העיסה ורעותה מתאוננת על תבשילה. אחרי דקות ארוכות של בלבול וטירוף, התחילה אשת מוסטפה לבכות שהעולם מתחיל להיחרב... וזה סימן ש... כדמיון המזרחי הטוב עליה.

ברגע זה, קלט מוסטפה שאם מישהו לא יתפוס כאן פיקוד, לבסוף גם הוא ישתגע.

"שקט!" צעק מוסטפה בקולו הבס, "שקט-שיהיה כאן! כולם נשארים פה! אני ומוחמד הגיבור הולכים לבדוק, מה קרה"...

ליבו של מוחמד פרפר כהוגן. האם משוגע הוא להיכנס עכשיו לבית? ואם הבית יחליט ליפול עליו, מה יעשה?

אך למראה עיניהם המעריצות של בניו ואשתו פטימה, לעברו-אביהם הגיבור החזק, התאזר בעוז ותעצמות, כשהוא מכריז בקול: "אני אכנס עם מוסטפה! אף אחד לא יעז לזוז ממקומו, מי שזז אני לא אחראי עליו!"

ב.

ריח העשן החרוך שקיבל את פניהם מיד בהיכנסם לבית, לא הותיר מקום לספק. הריח מגיע מהתנור.

לאט לאט, נגשו שניהם לתנור, כשהם מסלקים את פתח התנור. לכזה מראה מבהיל, אף אחד לא הכין אותם:

העצים שכבו חרוכים זה ליד זה. נוזל אדום למראה זב ונוטף מעדנות מן העצים, על תערובת בלולה של כמה גושים בלתי מזהים. כשעשן שחור מיתמר כמו מן ארובה ישר לעיניהם

א. פטימה עמדה ליד התנור, והכניסה גזרי עצים, תוך כדי שהיא מוודאת שהם לא לחים או רטובים מדי. דבר המשפיע ישירות על טיב הלחם הנאפה, ובעקפיץ למצב רוחו של בעלה...

מזה שנים. כך הוא הסדר: בעוד ליל, קמה היא בשקט-בשקט, לבל תפריע לבני הבית משנתם העריבה להם-ולעולם. מוציאה את שק הקמה, מערה מלוא ספל קמח לקערת הנחושת, מוסיפה מים מהחבית, לשה עד שהעיסה מתערבבת ומתערבלת דבוקה היטב, לאחר מכן מכסה בסדין שיתפח יפה יפה, ואז הולכת היא להכין את התנור לאפייה.

יופי, הייתה מרוצה לעצמה. העיסה תפחה בדיוק כמו שמוחמד אוהב ודורש. גלגלה את העיסה לצורת לחם, והוסיפה מיני שמנים ותבלינים מצריים, הציתה את האש בעצים, הכניסה את הלחם לתנור. אחריה הגיפה את דלת התנור.

עשן חרוך התפשט בהדרגה בבית, כשעיטושי בני המשפחה נשמעו בעוז. כשהם יוצאים ממיטתם, ובעיניים טרוטות שואלים; מה קרה. הצחנה שלטה בכל פינה, העיבה על כל אף, והעשן צרב כל עין.

"לצאת מן הבית!", צעק מוחמד בקולו הצרוד, "קודם כל לצאת!", זעק לבנו ששכב שרוע על מיטתו כשייגץ אמיתי, "אח"כ נראה מה קרה" תוך הוספת האיום הקבוע: "הפושע יתפס וישלם על זה"...

אסיפת שכנים מרגשת שכזו, לא ראתה שכונת הפלחים מזה שנים רבות. שנים חיים הם פה בסמיכות לנילוס, שואבים כל יום מהנילוס מים ומשקים את השדות. מהיד לפה, בלא

הריח המבאיש עם העשן שנכנס לתוך העיניים, גרם חיש מהרה אף לשני פלחים שכאלו, לברוח מן הבית כל עוד נשמתם וריחם עמם.

"כן!", סח מוסטפה למוחמד, "גם בבית שלי קרה אותו דבר, למי יש עניין לשפוך דם בתנורים שלנו?"

בעוד מוחמד מנסה לחשוב לאיזה בעל חוב שלו, גם מוסטפה חייב כסף... אולי יתאגדו יחד ו...

איי' איי', ננער לו מוסטפה, "אה, בעצם, זה משה. הוא אשם בהכל..."

"מה-מה?", הזדעק לו מוחמד, "מה אמרת, משה? מי זה? מה זה?"

"איי' פלח בן פלח, לא שמעת? כולם מדברים על זה, לא שמעת כלום? כולם יודעים את זה!"

"משה-מנהיג היהודים החדש, התחיל לאחרונה להגיע כל יום לכבוד המלך ירום הודו' בסיורו הפרטי-המלכותי 'לפנות בוקר' ליד הנהר.

"מה?" הזדעק לו מוחמד "שם בסיוור האישי של המלך, ש'אף אחד' לא הולך עמו"

"כן. אך לא זה העניין!", קטע אותו מוסטפה בחדות, "לא רק שהוא מפריע לסדר הקבוע של המלך...", כשריר נוטף מפיו מהתקצפותו על החוצפה היהודית. "הוא פשוט מגיע לשם, ומעלה דרישות בלתי לגיטימיות ובעצם אף בלתי ישימות. הוא טוען, שעל פי בקשת השם אלוקי ישראל צריך להרשות לכל היהודים לצאת מהארץ, ו..."

"מה?", הצטוו לו מוחמד, "השתגעת? לשחרר את היהודים? כל המשק יקרוס, הם הרי כח העבודה והבנייה של כל הממלכה!" "רגע, תירגע!" צרח מוסטפה בניסיון נואש להרגיע את הרוחות, והמשיך: "בקיצור, אז משה הזה אמר לאחרונה למלך. כי אם לא ישלח את היהודים ממצרים, כל המים במדינה יהפכו לדם!" "אני לא מבין. 'מים' יהפכו ל'דם'? לא! זה פשוט לא יכול להיות!" פסק מוחמד בנחרצות ערבית, "שלא יבלבל..."

"מבלבל בראש? זו המציאות. אין מה לעשות! ביתיים, הוא צדק וב-דם. מה שמפריע לי פה, שזה על חשבוננו..."

"סליחה על שאני מצער אותך", ממשיך מוסטפה בהקראת החדשות. "עכשיו אני נזכר, שהוא אמר שגם כל הדגים שביאור ימותו ויסריחו..."

"כן, אבל מי כיבה את האש של התנור?", הצטעק מוחמד עודו נזכר בבטנו המצפה לאוכל. "אתה יודע איזה לחם טוב היה יוצא, אם הוא לא היה מכבה את התנור?"

"אוי טיפש, תפסיק כבר!", התכעס מוסטפה, "משה היהודי הזה, אמר לפרעה: כל מים יהפכו לדם. כך שאין מה לעשות. כל העולם בנוי מארבע הכוחות: אש, מים, רוח, עפר", כשמוחמד מנענע את ראשו בכל כוחו, כמנסה לשכנע שהוא 'מבין'.

"אז בגזרי העצים יש מעט כח מים. עכשיו, תחשוב רגע: אם זה

נהפך לדם ויוצא מהעץ, נו, מה קורה?"

"נכון. נכון!", התלהב לו מוחמד. "הדם נטף מן העצים וכיבה את האש".

"די!", התפרץ מוסטפה, "למה אתה כל כך מרוצה? שהבנת בסוף מדוע מסריח כאן כל האזור, ולמה אין מה לשתות? איי' מה יהיה פה?", יילל מוסטפה.

ג.

כשהוא גורר את מוסטפה לצדו, נעמד מוחמד בחצר לנוכח השכנים המנמנמים מולו, חולמים בהקיץ או בשנתם. בקולו הצרוד העיר את כולם:

"כל אחד בלי יוצא מן הכלל, לוקח בידו כלי חרישה", כשהוא מוריד את הטון. "מהמידע שהגיע לידינו, כל הנילוס נהפך לדם!". ההלם והתדהמה שאחזה בציבור, נתנו לו זריקת עידוד. סופסוף כולם יודעים שיש מנהיג לשכונה...

"אנחנו יותר חכמים מכולם!", כשכולם מתסכלים לעברו בהערצה סמויה וגלויה. "נצא יחד לכיוון הנילוס, אך לא עד הנילוס ממש, נעצור במרחק סביר מן הנילוס, שם עמוק באדמה איפה שהם לא הצליחו לקלקל, יש כנראה חללים מלאים מים, נחפור שם עד שנגיע למים, נשאב את זה, ויהיה לנו מה לשתות!". ההתרגשות שאחזה בציבור לא ניתנת לתיאור. זאת רק נאמר: פניו של מוסטפה נתכסו בגוון ארגמני-אדום מחמת הבושה, שלא הוא חשב על הרעיון...

כשמוחמד הולך בראש, כמנהיג בגדוד. בידו המעדר הוותיק, שירש מסביו, מוחמד הגיבור-הראשון שעל שמו נקרא לזכרו לגאוות נפשו...

במרץ מצרי התחיל מוחמד לחפור, כשסביבו נאספו להם כל החבורה כולה. "מי שלא יעבוד-לא יקבל מים!", צווח בקולו. בראותו אותם עומדים ומסתכלים, כנהנים למראה עבודתו.

האיום עשה את פעולתו. כולם מתחילים לסחוב מעדרים או לפחות כלי שדומה לכלי חרישה. צועקים בקול, דוחפים ונדחפים, רבים ובוכים. העיקר שמוחמד לא יחשוד בהם ח"ו שהם לא עובדים מספיק.

מוסטפה שאיבד בפעם אחת את כל מעמדו, גמר בדעתו, שעליו לקבל בחזרה לעצמו את הבכורה, עכשיו ומיד! לפני שיהיה מאוחר מידי...

הוא החל לחפור בקצב ובמהירות נוראית, כשהוא מוציא יחד עם זה את כל זעמו שצבור אצלו זה ימים ושנים.

לפתע, הרגיש מין תחושה כאילו המעדר נטמע לאט בעפר, כהולך להיבלע בתוך האדמה. אה, כמפחד להאמין שהוא הצליח. הוא קלט: כן. אה, זה מים...

בהתרגשות גוברת צעק וצווח בקול לא לו: "מצאתי, מצאתי מים!!". האתים וכלי המלאכה נפלו מידי כולם, כשכולם ממש, כולל מוחמד רצו (מלשון ריצה), שכן רצו (מלשון רצון), לראות את הפלא הגדול: 'יש מים'.

מוסטפה, כמבטיח לעצמו את הבכורה, השתטח חיש ארצה, מכניס כל ראשו לבור, ולוגם להנאתו ולגאוותו מהמשקה היקר. אחרי הכול, כבר כמה שעות שהוא לא טַעַם טַעַם מים. מוחמד. נעמד בעמידה יציבה סמוך לבור, כשומר המים הבלתי רשמי של מצרים. אלו שעמדו שם לפניו, הבינו בכמה רמזים גסים, ואף ביותר מכך. שהבא בתור הוא, הוא-מוחמד. הגרגורים לא נפסקו בעוד מוסטפה מנענע רגליו 'באושר' כנהנה מכל רגע וטיפה. "מוסטפה!", הרעים מוחמד, "תן לכולם לשתות!". נענועי הרגליים התגברו. כשהציבור התחיל לקלוט שמשוהו הסתבך... אחת, שתיים, שלש. בכוחות משותפים הרימו את מוסטפה המסכן, שלא הפסיק להקיא דם, וסחבו אותו לכיוון ביתו. כשהוא מפרפר בין החיים והמוות, בעודו לא מפסיק לירוק, דם אחרי דם. מוחמד נשאר לעמוד ליד הבור. המבטים שקרצו השכנים בינם לבין עצמם בלא להסתכל אף לכיוונו, נתנו לו 'טוב-טוב' להבין ולהרגיש מה הם חושבים עליו, 'מוחמד-הגיבור' בפרט, ועל הרעיון הפרוע בכלל...

ד.

"היה לא תהיה!", החליט מוחמד, ומי יעמוד כנגדו. פטימה אשתו בראותה את מצב רוחו, וכחֶכְמָה מניסיון (כואב), החליטה אף עכשיו להיות מן החכמים ולא מן הצודקים. "נכון, נכון", החרתה אחריו, "אסור לשתוק על זה..." "תחשוב מה הולך פה?", הוסיפה שמן למדורה. "אתה מוחמד הגדול, יושב בבית המסריח, הלחם דומה לקציצת דם מלקמה, כל השטיחים בבית מלאים ברטיבות מדם", כשהיא מוסיפה לסכם בקצרה. "אוכלים דם. בוכים דם. שותים דם. רואים דם. מריחים דם. נושמים דם. יושבים על דם. שוכבים על דם. ישנים על דם. דם, דם..."

'דם, דם, דם...' התחיל מוחמד לזמזם שיר חדש לא מוכר. תוך כדי שה'דם' המצרי הידוע לשמצה, עולה לפי הקצב מהלב, עוקף את המות, ומגיע ישר ל... כח. מ'לא מחשבה', למעשה.

מרים את רגליו לכיוון הרחוב, פורש את ידיו לשני צדדיו כשני מלקחיים מוכנים לכל תרחיש. פניו סורקות בעיניים זועמות ומטריפות: "נו, איפה יש פה איזה יהודי? נו!", הוא מתרגז, "איפה יש כבר איזה יהודי?..."

'יהודי מחוצף', הייתה המחשבה הראשונה שעלתה לו בראש. מול עיניו ב'קו ישר' בדיוק, צועד לו יענק'ל היהודי, מסביבו קופצים ילדיו הקטנים.

זה מילא, שירקוד עם ילדיו, אך בידיו מחזיק הוא, בלי שום בושה, לא פחות ולא יותר: חבית.

היהודי הזה מחזיק בידו חבית מלאה השאובה מאיזה מקום סודי, כשילדיו שרים עוד להנאתם: 'מים, מים, מים'...

סביבם עומדים ילדי המצרים ומביטים בקנאה בלתי נסתרת,

לצד אבותיהם המציעים בחרון אף נסתר דרך חרכי החלון. בלי אומר ובלי דברים, אף לא נשמע קול. יד ימינו בצד ימין, יד שמאל לשמאל. נותן להבין; הכל היסטוריה. מעכשיו. החבית-שייכת לי.

יענק'ל היהודי עמד לו נבהל, מתלבט האם להרים רגליו כמעשה אבותיו בכגון דא, או הפעם בעיני דגאולתא מותר לו להרים גם את ידו.

אך מוחמד הקדימו, בחנפנות ערבית: "תראה אין לי שום דבר נגדך, אני אישית שותה דם לרוויה, יש לזה אפילו סגולות רפואיות לא פשוטות..."

"אך פשוט, יש לי ילד קטן, אלרגי לדם, ואתה יודע, ילד זה ילד, לא משנה יהודי או ערבי, הילד מתחנן למים!", כשקולו גובר בתחינה, "מה אני אעשה? אתה יודע מה? הרי 'אני' לא גנב, אני אסחוב לך את החבית הביתה. אבל בתנאי אחד!"

"כן!", נרגע לו יענק'ל, "מה התנאי?" "כלום! רק ספר לי מאיפה אתם לוקחים את המים?". "אה, מן הנילוס!", ענה יענק'ל. "...חוצפן-עבד שכמוך", התרתח מוחמד "אתה עושה ממני צחוק! הנילוס מצחין עד פה, ואתה לקחת משם מים? אתה יודע מה, יהודון? לך אתה לקחת מים מהנילוס...", כשהוא משחרר צחוק פרוע.

החלטתי שיש לי מים, ויש לי. פטימה צודקת שאני 'מוחמד-הגדול'. כולם התחבאו מתחת החלונות כאילו שאסור לקחת מהיהודים, ואני מסודר! יש לי מים! כבר אבדוק, לכמה אנשים זה יספיק, אבל מוסטפה בטח לא יקבל, הוא ניסה בבוקר להשתלט על העסק, כאילו שהרעיון היה שלו...

בחדר הפנימי בביתו, כשהיה בטוח במאת האחוזים שאף אחד לא רואה, הרשה מוחמד לעצמו להוריד את החבית מעל כתפו, כשרק פטימה קבלה 'אישור מיוחד' להיות נוכחת בחדר בעת 'הסרת הלוט' מהחבית.

מיד בפתיחת החבית, הרגישו שמשוהו לא בסדר. פטימה הנמיכה את הטון בשירי הניצחון בשבחו ובחזקו, בד בבד הסתובבה לעבר הדלת כמנסה לא להריח...

...צבע האדום הצח, לא הותיר מקום לספקות: היהודי הזה עשה ממנו צחוק, אבל לא סתם; בפרצוף!

לא נשאר לו אלא להסכים לפטימה שהמשיכה בקול נכאים בסיכומיה: "מעתה יש לנו גם: חבית מלאה דם..."

ה.

"יש גבול לכל תעלול! אני אראה להם!", אמר בעודו שומט את מכסה החבית, ומרים רגליו בשעטה.

הפעם לא הוצרך אף לחכות. מיד לנגד עיניו הלך געצ'ל. באותה תמונה מוכרת ודוקרת. בידו אוחז הוא חבית מים, כשילדיו שרים את הלהיט החדש: 'מים, מים, מים'...

הפעם החליט מוחמד, בשונה מנוהגו כסדר: "הפעם לשם שינוי ישמע לקול סבתו 'לאט. אבל בטוח!'. נעמד לפני געצ'ל

"מוחמד!" הנמיך מוסטפה את קולו בלחישה רוטנת, "תעשה מה שכולם עושים!"

"מה עושים כולם?", שאל בסקרנות דבוקה בצימאון.

"כסף!", ענה מוסטפה בפשיטות. "שלם כסף, ויהיו לך מים!"

"מה? כמה? איפה? למי משלמים?" ירה מוחמד את כל הארבע הקושיות.

"צא לרחוב עם ארנק מלא בכסף, גש ליהודי הראשון שתמצא, ודבר איתו ברור, ב'רחל בתך הקטנה', בלי שטיקים ובלי חכמות, פשוט, תגיד לו: 'אני צריך מים' הוא כבר יגיד לך כמה זה עולה, ואז תשלם, תיקח ותשתה."

'טיפש המוסטפה הזה. לא מבין ביזנס', מהרהר לו מוחמד, תוך כדי הילוכו.

איי' נדלק לו משהו בליבו ובשפתותיו. הוא מבחין ביהודים. בעצם אלו ילדים. וואי' זו הצלחה אדירה. עם ילדים הרבה יותר קל.

"ילדון", פונה הוא אל הילד שאחז בידו כוס מים. "תן לי מים!"

"סליחה, אתה מבוגר ממני, אבל", מוחמד לא ידע את נפשו ורוחו כשהילד ממשיך בשיעורו, "לא קוראים לי 'ילדון', אני ילד יהודי ויש לי שם יהודי. שנית כל, מה זה 'תן' ביזנס זה ביזנס! תדבר כמו לקוח הגון. מקסימום תתמקח על המחיר, תשלם, תקבל!"

"חוצפה יהודית!", צעק, בעודו יוצא מכלל שליטה, תופס בידו את הכוס ו...

"איי' מה זה?" בעודו קולט שמצבו היה כמעט כמו מוסטפה אחרי החפירות וגילוי ה... בכעס פונה הוא לילד: "זה החינוך שלכם? אל תעבוד עלי! זה מים או דם?"

"אמרתי לך כבר", ממשיך הילד להרצות את משנתו החינוכית: "תשלם, תקבל מים!"

"אתה יודע מה? ילד תעמוד פה רגע!", כשהוא תולש שני קני סוף מכניסם לתוך הכוס, ומורה לילד: "בוא נשתה יחד!"

"הצלחתי!", שמח וצהל בליבו, הילד די מנומס ועדין. הוא לא מעז להתנגד, אה, איך יצאו לכולם העיניים. מוחמד שתה מים בלי לשלם. בעודו מתחיל לגמוע מן המים, "איי' מה זה? מים או דם?"

"מים פשוטים!", משיב הילד בהשתוממות מהולה בעליצות, "סליחה, אך כבר אמרתי! לא יעזור לך כלום. זה פשוט לא תלוי בנו. אם אתה רוצה לשתות מים כמו כולם - תשלם, ואז תשתה מים!"

"בָּזֹאת תִּדְעַ כִּי אֲנִי הַשֵּׁם"

אשמח לשמוע תגובות מהקוראים. בפקס/מייל:
a0533185209@gmail.com / 072370-7824

ומשפחתו, כאומר 'התנועה חסומה'.
כמעשה בעל הבית מושיט ידו לחבית, פותחה, דוחף לתוכה את חוטמו, כן זה מים. לא לוקח שוב סיכונים, מציץ בשנית לתוכה, כן, זה מים.

הרגע המכונן הגיע. 'מבצע מים' יוצא לדרך...
כבקי ורגיל, יד ימינו בצד ימין, יד שמאל לשמאל, כנותן להבין: מעכשיו, המים כולל החבית, כולה שלי.

"מים, מים, מים. מים, מים, מים. מים, מים, מים, מים", רץ ושר את הניגון ששמע מהילדים. "מים, מים, מים", ורץ.

"המבצע הצליח!", הצליח לפלוט מפיו, טרם כרע נפל על הרצפה בחדרו...

"מים!" צעק בגרונו הניחר, "פטימה, מים!"

"מוחמד הגדול- אתה כבר מקבל מים!", פנתה אליו מרוגשת כולה, לא לפני שהשחילה "אבל גם אני!"

"בסדר גם את, אבל-תביאי כבר מים!"

במהירות שיא, הסירה את המכסה מעל החבית, כשהריח המוכר והדוחה, הדף את פניה יחד עם ליבה שנפל...
"מים!", נשמע קולו של מוחמד בתחינה לא אופיינית לו, "מים!"

"גדול-גדול, מוחמד אתה גדול. אבל, לא מים!", נשמע קולה של פטימה בהסתגרותה בחדר הפנימי מאחורי דלת ובריח. כמנסה להינצל מחמת אפו.

לא מים, לא גיבור, לא החזרת הכבוד האבוד, כלום, כלומניק היה וכלומניק נשאר...

וכך בעודו מסתפק איזה שיר לשיר, האם הלחן העצמי-המצמיא את לשונו: דם, דם, דם, דם. או את השיר היהודי-המוציא את דעתו: מים, מים, מים, התקשרו עיניו בשינה טרופה שבאה לאחר שעות חפירות, ריצות, סחיבות, אכזבות.

בעודו עומד ליד החבית האישית המלאה מים עד גדותיה ושותה, ושותה, ושותה. גילה עצמו ננער משנתו המטורפת, שוכב לו על מטת עץ מטונפת בדם, כולו רטוב ודבוק, מזיע דם. מאוכזב ומורמר על כולם, ובעיקר מתוסכל 'איך נפלו גיבורים'... התיישב; ידיו מליטות על פניו הדבוקות, כולו חושב, חולם, הוזה, חושק לכוס...מים.

1.

"מוסטפה", פנה מוחמד לידידו כשנפגשו אחרי שנגמלו מהשכיבה במיטה: מוסטפה הבריא מהרעלת הדם. מוחמד קלט ש'עם כל הצער', מחימום המיטה, מים לא יהיו לו. "אני צריך מים!", כשהוא מוותר מראש על כבודו האבוד ממלא, ומוסיף לספר את כל סדרי סחיבת וגלגולי המים לדם...

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

"למחרת, ביום רביעי, צעדתי לפגישה חשובה כאן בלייקווד. והנה במה אני מבחין על המדרכה? - 20 דולרים שוכבים שם מחייכים..."

"חשוב שתמיד נזכור שמעבר לכסף יש משהו נשגב יותר" - סיפורו של איש חינוך מלייקווד

"אני מספר את הסיפור, ממש לא כדי שהקוראים יגיעו למסקנה בנוסח 'כדאי לכם לוותר על כסף. למחרת בלאו הכי תמצאו אותו על המדרכה מול הבית...' ממש לא! למדתי מהסיפור משהו שונה לחלוטין, שברוח תקופת ההתרחשות השתלב לי היטב עם משהו שהתרחש עם הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל.

"כולם יודעים שהוא הסתלק בערבי פסחים, אך לא כולם יודעים שהוא גם נולד אז. לא פיזית - רוחנית! כבחור צעיר נותר רבי שמשון ללמוד בישיבה עד סמוך לפסח. לפני שנסע הביתה קלט שבעצם עליו לבדוק חמץ בפנימיית מגוריו. נו, כמה זמן כבר אורכת בדיקת חמץ? אבל רגע, מה עם שאר חדרי הדירה? כל חפציו כבר היו ארוזים, ליבו כבר התרונן לפגוש את בני המשפחה, אך מצווה היא מצווה. פשט את כותנתו והחל לבדוק חמץ. אבל הפרויקט התברר כמורכב. אינו דומה בית נקי ומצוחצח לפנימייה... לאחר שסיים את הבדיקה הרגיש מותש פיזית ונפשית, אך לפחות ידע שהמזימה מאחוריו.

"התכוונן לצאת ונזכר: ומה עם קומה שנייה?... מאבק איתנים התחולל בקרבו אך הוא החליט: אני בודק! רק לפנות בוקר סיים את העבודה הקשה והמתירה, הוא בקושי יכול היה לנשום. אבל דבר אחד הרגיש; מאותו רגע נולד מחדש: ליבו נפתח באחת להקב"ה! זה לא היה 'מופת' - כי אם תוצאה של עמל. ככל לידה פיזית שמקדימים אותה תשעה ירחי לידה מאומצים.

"לא שאני מנסה להשוות בין הניסיון החיזור שלי לניסיון האייתנים של רבי שמשון, אך גם אני נדרשתי להשקיע כוחות נפש בהחלטה שלא לעורר ויכוח. להבין שיש דברים יותר ערכיים מכסף, ולהסכים להשקיע משהו כדי להימנע מוויכוח, מריבה, או אי נעימות. כל אחד מאתנו נתקל בחיי היום יום בניסיונות קטנים כאלו, וחשוב שתמיד נזכור שמעבר לכסף יש משהו נשגב יותר.

- - - וגם אם לא נמצא למחרת שטר כסף על המדרכה!..."

(גיליון 'איש לרעהו' תז"מ תשע"ה)

את הסיפור הבא - שהתרחש בערב פסח - שמענו מפי בעל המעשה, מלמד ותיק ואיש חינוך נפלא שמתגורר בעיר התורה 'לייקווד' בארה"ב. מלבד עבודתו כמחנך, הוא גם מלמד תלמידים באופן פרטי. כל שיעור נמשך כמחצית השעה, והשכר עליו 20 דולר. זה כולל הגעה לבית התלמיד - "כמנהג בעלי בתים חשובים דארצות הברית" - הסעתו ברכב לבית כנסת סמוך, לימוד משותף, והחזרתו הביתה. אם היו לו בכל יום עשרה תלמידים כאלו, מסתמא היה עוזב את מלאכת המלמדות בתלמוד תורה המקומי - אך מטבע הדברים לא ניתן לבסס פרנסה על חצאי שעות בערבים...

שבועיים לפני פסח התקשר הורה של אחד התלמידים וביקש "לסגור חשבון" עד החג. תוך כדי שיחה הלך ומנה באוזניו את השיעורים שלמד עם בנו - בעודו מדלג על פעם אחת, וממש לא בטעות. "אז מגיע לך 120 דולר", סיכם.

"הפעם עליה דילג", משחזר המלמד, "היתה באותו ערב בו ניצבתי מול פתח ביתם, דופק ונוקש לשווא. הילד לא הגיע. אז אני אשם בכך? לא העליתי על דעתי שהוא לא ישלם לי על אותה פעם..."

חשוב להדגיש, שמדובר במלמד בעל משפחה ברוכת ילדים שההכנסה שלו לא מי יודע מה. עשרים דולר, ועוד בערב פסח, בהחלט משמעותיים עבורו! "עברו עלי כמה שניות חדות של התלבטות. של מלחמה פנימית. אבל החלטתי לשתוק. לוותר ולהמשיך הלאה."

"שיחת הטלפון התנהלה ביום שלישי. למחרת, ביום רביעי, צעדתי לפגישה חשובה כאן בלייקווד. ובמה אני מבחין על המדרכה? 20 דולרים שוכבים שם מחייכים... הרמתי את השטר מתוך שכנוע פנימי שבעצם מדובר בשטר 'שלי'. פחות מעשרים וארבע שעות מאז ההחלטה הנכונה שקיבלתי, פרע לי הקב"ה את יתרת החוב..."

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

האם אפשר לבדוק את החמץ עם גפרורים?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

שמפחד שמא יכווה באצבעותיו, ודומה לאבוקה שאין בודקים בה משום שמתיירא שלא ישרוף את הבית. ונראה להוסיף, שבגפרורים ודאי לא יבדוק כראוי כיון שמרוכז בגפרור, שכשהלהבה תגיע קרוב לאצבעו יספיק לכבותה, ואינו מתרכז בבדיקה.

שאלה: אדם שקשה לו להשיג נר, האם יכול לבדוק לאור גפרורים שידליק בזה אחר זה, או שצריך לטרוח ולחפש דווקא נר. תשובה: פסק הגר"י זילברשטיין שליט"א בספרו חשוקי חמד פסחים (ח.) שלא מועילה בדיקה לאור גפרורים, וכתב הטעם

"אם לא אספר, יפטרו אותי" - מה הדין?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

מעצם הסיפור, וכגון לספר מי גזל אותו, שעל ידי הסיפור תוחזר לו גזלתו, ואם לא יספר הרי יפסיד ממונו. באופן זה לא נחשב כלל מעשהו כעבירה ואין צריך לתת את כל ממונו בעבור זה. אבל לספר לשון הרע כדי שלא יסולק מעבודתו, אין בזה תועלת מעצם גוף הסיפור, אלא תועלת מסיפור לשון הרע, שהוא מעשה עבירה, ולכן חייב לתת כל ממונו ולא לעבור עבירה. ומה לגבי שמיעת לשון הרע? האם גם על כך מחויב אדם לתת את כל ממונו?

ב'ביאורים ומוספים' שם מובאות דעות שונות בעניין. הגר"ש הומינר כתב, כי כאשר עלול לקבל את הדברים או שיהיה לו נוח בשמיעתם, צריך להפסיד עבור כך את כל ממונו. ואע"פ שעל עבירה ב'שב ואל תעשה' אין מחויב לתת את כל ממונו, מכל מקום, כאן השמיעה והקבלה נחשבות כמעשה. ויש שהסתפק לגבי שמיעה בלי קבלה, האם נחשבת כעשיית מעשה, וכן יש שהסתפק אף לגבי קבלה, וראה ב'ביאורים ומוספים' את הדברים בפרוטרוט.

לעתים, שמירת התורה והמצוות כרוכה בניסיונות גדולים מאוד, אולם כידוע, העמידה בניסיונות היא המרוממת את האדם ומעלה אותו בדרגה, וכפי שאמרו חכמים ש"ניסיון" הוא מלשון "נס להתנוסס".

ההלכה הנלמדת היום בסדר הלימוד היומי בחפץ חיים, עוסקת בשעת מבחן שכזו: אדם שמעסיקו תובעים ממנו לספר מי עשה דבר כלשהו, ואם לא יגלה להם יחשדוהו כי הוא זה שעשה את המעשה, ויפטרוהו מעבודתו, ולא יהיה לו אחר כך במה לפרנס את בני ביתו.

כותב רבנו החפץ חיים על כך: "אף על פי כן אסור, ככל שאר חייבי לאוין שמחויב לתן על אשר לו ולא לעבור עליהן".

הלומד הלכה זו עשוי לתמוה: והרי מותר לספר לשון הרע לתועלת? וכי יש לך תועלת גדולה מזו - לשמור על מקום העבודה? בביאורים ומוספים של 'דרשו' מובא הסבר לכך מספר 'חוט השני', כדלהלן:

גדר 'תועלת' המתיר סיפור לשון הרע הוא דווקא כשיש תועלת

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

יבמות דף לו

למה מתחשבים בחמור?

אל תחרוש על רעך רעה

ויש להתבונן בדברים שהרי החמור אינו רעב, אלא שכשרואה את השור מעלה גרה הוא מקנא בו, ולכאורה אם אינו רעב מה יש לו

לקנאות בזה שהשור אוכל, ורואים מכאן מוסר השכל גדול על מדת הקנאה, שדרך האדם לקנא בזולתו אע"פ שהוא אינו חסר דבר, ועוד מתבאר טעם שלא לקנאות בזולתו, כי אתה אף פעם לא יודע מה באמת יש לשני, ופעמים שהוא נראה כאוכל ולמעשה הוא רק מעלה גרה, ודו"ק.

(קובץ גליונות - וידבר משה, הרה"ג ר' משה נתן יונגרייז זצ"ל)

נאמר באיסור כלאים 'לא תחרוש בשור ובחמר יחדיו' (דברים כב י'), ובאבן עזרא נתן טעם באיסור לפי שכוח השור גדול מהחמור, והתורה חסה על החמור שלא יצטער.

ובבעל הטורים כתב 'לא תחרש בשור ובחמר - טמא וטהור, רמז שלא ישתתף צדיק עם רשע (אבות א ז) ולהלן 'תחרש ב' במסורה. לא תחרש בשור ובחמור. אל תחרש על רעך רעה (משלי ג כט). זהו שמפרש טעם שלא לחרוש בשור ובחמור, לפי שהשור מעלה גרה והחמור אינו מעלה גרה, וכשיראה השור מעלה גרה יהיה סבור שהוא אוכל, ומצטער. וזהו אל תחרש על רעך רעה, שגורם לחמור שחורש על רעהו רעה, עכ"ד.

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'פותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

מה הם הטעמים למספרי הכריכות בחוטי הציצית?

אחת עשרה, ושלוש עשרה, ובסך הכל: שלושים ותשע, בגימטריא הוי"ה אחד. ויש שנהגו לעשות עשרים ושש כריכות, לפי סדר האותיות של שם הוי"ה, בגימטריא שלהן: עשר, חמש, שש, וחמש. ויש מהפוסקים שהחשיבו - על פי מספר הכריכות - את עשיית הכריכות כעין כתיבת שם ה', ואת התרת הקשרים כעין מחיקת שם ה', אך אין הלכה כן.

[שו"ע יא, יד, ומשנ"ב ע; ביאורים ומוספים דרשו, 82]

כפי שלמדנו, בציצית ישנם חמשה קשרים כפולים שביניהם ארבע קבוצות של כריכות, דהיינו, שכורכים את אחד מהחוטים על גבי החוטים האחרים. לדעת השולחן ערוך, מספר הכריכות בכל קבוצה הוא לפי הסדר הבא: שבע, תשע, אחת עשרה, ושלוש עשרה; ובסך הכל: ארבעים, בגימטריא של שם הוי"ה (26) והמילה 'אחד' (13), בתוספת א' כנגד שם השם עצמו. ולדעת האריז"ל, מספר הכריכות הוא לפי הסדר הבא: שבע, שמונה,

מדוע צריך להקפיד במיוחד שחוטי הציצית לא יהיו תלויים באלכסון מדויק על חוץ הכנף של הציצית?

פסול של 'תעשה ולא מן העשוי'; ויתרה מזו - בדיעבד, יוצאים ידי חובת מצות ציצית גם אם החוטים תלויים כלפי מטה. אולם, יש להקפיד מאוד שהחוטים לא יהיו תלויים באלכסון, באופן שישתלשלו למטה מנקודת החוץ של כנף הציצית, משום שכך היה מנהגה של כת הקראים.

[שו"ע יא, טו, משנ"ב עב רעג, וביה"ל ד"ה לאורך; ביאורים ומוספים דרשו, 84-85]

יש להעמיד את חוטי הציצית על הבגד באופן שהחוטים יהיו 'נוטפים' על כנף הבגד, דהיינו שלא יימשכו מתחת לכנף הבגד ויהיו תלויים בו לכיוון הקרקע, אלא יימשכו לצד הכנף, ומשם יצאו וישתלשלו למטה. והדבר תלוי בצורת הלבישה של הטלית, כלומר, שיש להטות את לולאת החוטים היוצאת מהנקב לכיוון צד הכנף הזקוף בעת הלבישה, אצל כל אדם כפי צורת לבישתו. ואם החוטים יצאו ממקומם והחזירום למקומם, אין בכך

האם מותר לכתחילה להוסיף תפך חיזוק סביב הנקבים שבכנפות הציצית?

לבגד שאינו עשוי מצמר או מפשתן). ויש אומרים, שמותר לכתחילה לתפור בד נוסף על גבי הכנף, או סביב הנקב, במטרה לחזק את הבגד, כיון שבאופן זה הבד בָּטוּל לבגד, ואין זה נחשב שהחוטים אינם ממין הבגד. וכן הלכה, וכן המנהג בימינו, לחזק את הכנף ואת הנקב בתוספת בד ותפירה.

[שו"ע יא, טו, משנ"ב עד רעה, וביה"ל ד"ה שאין]

יש אומרים, שאין לתפור בכנף הציצית, או בנקב המיועד להשחלת חוטי הציצית, בד נוסף שאינו ממין הבגד. והראשונים כתבו שני טעמים לדבר: 1. שמשמעות הכתוב: "על ציצת הפֶּנֶף", הוא שהציצית תהיה מונחת על הכנף עצמו, ולא על דבר העשוי ממין אחר ונתפר לכנף. 2. מהכתוב הנ"ל, דרשו חכמינו ז"ל שצריך לעשות את חוטי הציצית מאותו מין שממנו עשוי הכנף, דהיינו, הבגד; (למעט צמר ופשתן, שניתן לעשות מהם חוטי ציצית גם

* מצוה מדאורייתא לקשור בכל אחת מכנפות הציצית ארבעה חוטים, כשהם מקופלים לשנים, והופכים לשמונה חוטים.
* מדאורייתא, די בקשירת חוטי הציצית בקשר אחד, ובכריכת החוטים שלוש פעמים; וחכמינו ז"ל תיקנו לעשות חמשה קשרים שביניהם כריכות.
* נאמר בתורה על אבני המזבח שבהר עיבל: "לא תניף עליהם בַּרְזֶל". ויש שכתבו על פי זה, שגם את חוטי הציצית, אין לחתוך בסכין ברזל, והוסיפו, שראוי לחותכם בשיניים.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מה ביקש הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל מבני ביתו לעשות במוצאי שבת חנוכה?

להכין את הנרות על פתח הבית, כך שבשובו מתפילת ערבית בבית הכנסת במוצאי שבת, היו נרות החנוכה מזומנים לפניו לפני היין להבדלה, ואז הדליק תחילה מדין "אין מעבירים על המצוות". ונחלקו הפוסקים לפי שיטה זו, בנוגע למקרה ששכח להבדיל בתפילה, אם יאמר 'ברוך המבדיל' וידליק, או שיבדיל על היין לפני ההדלקה.

[שו"ע תרפא, ב, משנ"ב ב-ג, וביה"ל ד"ה מדליקין; ביאורים ומוספים דרשו, 3, 5 ור']

יש אומרים, שהדלקת נרות החנוכה במוצאי שבת קודמת להבדלה על היין, משום שגם לאחר ההבדלה בתפילה, באמירת 'אתה חוננתנו', ואף לאחר עשיית מלאכה במוצאי שבת, עדיין קיים רושם מקדושת השבת עד להבדלה על היין, ועל כן ראוי לאחר את ההבדלה, כדי שקדושת השבת לא תראה כמעמסה. וכשיטה זו פסקו השולחן ערוך, הרמ"א, ורבים מן האחרונים. והגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, נהג לבקש מבני ביתו

הלוח היומי

י"ב בניסן | רבי שמשון דוד ב"ר חיים אברהם פינקוס זצ"ל

בשנת תקצ"ט, לאחר עלילת דם וטבח נוראי ביהודי משהד-אירן, אונסו שאר יהודי העיר להתאסלם או למות, ומאז נאלצו לחיות כלפי חוץ כמוסלמים ולקיים יהדותם רק במחתרת.

יארצייט:

תקי"א: רבי יהודה ב"ר יוסף מילר זצ"ל, אב"ד בינגא ובעל שבות יהודה.
תקכ"ה: רבי מנחם מנדל מבאר זצ"ל, מגיד מיישרים ותלמיד הבעש"ט.
תשד"מ: רבי חיים אלטר ב"ר אברהם שמואל פנט זצ"ל, בעל תפוחי חיים.
תשנ"ח: רבי אלעזר צדוק ב"ר יצחק יונה טורצ'ין זצ"ל, מתלמידי החזו"א, בעל מתנה מועטת.
תשס"א: רבי שמשון דוד ב"ר חיים אברהם פינקוס זצ"ל (ורעייתו ובתם ע"ה) רבה של הקהילה באופקים, בעל שבת מלכתא, שערים בתפילה, ברכות בחשבון, נפש שמשון ועוד.
תשע"א: רבי ישראל פסח ב"ר יוסף פיינהנדלר זצ"ל, בעל שו"ת אבני ישפה, משלי מוסר ועוד.
תשע"ז: רבי אברהם ב"ר נתן ריסנר זצ"ל, מתלמידי החזו"א, בעל התעוררות ללימוד התורה.

התחזקות יומית

ההכנה הראויה לליל הסדר

מרן הג"ר ניסים קרליץ אמר: בדיקת חמץ היא מצוה שיש בה התאמצות מיוחדת, אך יש לדעת שעבודת ההכנה למצות סיפור יציאת מצרים היא גם עבודה גדולה, ודורשת התאמצות מיוחדת.

(חוש שני - חובות הלב עמ' קכט)

נשתדל בימים אלו להקדיש זמן לעיין בספרים המתארים את סיפור יציאת מצרים, כדי שבליל הסדר נוכל לתאר באופן מוחשי את סיפור יציאת מצרים ולהרגיש כאילו אנו יצאנו משם

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורי משניות על מסכת
שביעית לתוכנית קניין שביעית

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il